

Spremembe volilnega sistema

Državni svet se je že lani spomladi aktivno vključil v široko razpravo o pomanjkljivostih našega volilnega sistema, in to predvsem s stališča uresničevanja neposredne demokracije.

Naša ustava v 3. členu jasno pravi, da ima v Sloveniji oblast ljudstvo. Državljanke in državljani to pravico uresničujejo neposredno in z volitvami. Na posvetu o ustavi, volilnih sistemih in neposredni demokraciji so poleg strokovnjakov svoje poglede predstavile tudi različne civilno-družbene organizacije. Tako nam je pri iskanju rešitev za bolj ustrezen volilni sistem uspelo vzpostaviti most med stroko, politiko in civilno družbo, kar je tudi ena od pomembnih nalog državnega sveta.

Z razpravo smo dobili relativno dober vpogled v problematiko ter v sklepih ocenili, da bi bilo primerno vnovič ovrednotiti volilni sistem, ki je v Sloveniji v veljavi že vse od osamosvojitve. Kot ena najpomembnejših pomanjkljivosti zdajšnjih razmer se je v razpravi pokazalo to, da državljan ne more neposredno vplivati na izvolitev posameznega kandidata - poslanca.

Čeprav so politične stranke seveda nujen element posredniške demokracije, pa to vendarle še ne more pomeniti, da so volivci le nemočni ujetniki partitokracije. Demokracija je v osnovi živ, dinamičen proces, ki po svoji naravi teži k širitvi vplivnega prostora odločanja ljudi. Za uspešnost demokracije in upravljanja države nikakor ne zadostuje samo udeležba državljanov na volitvah vsake štiri leta. Tudi zato zdajšnji volilni sistemu preprosto ne more v zadostni meri izpolniti pričakovanj državljanov.

Primerjava treh glavnih volilnih sistemov - večinskega, proporcionalnega in kombiniranega – sicer kaže, da noben od njih ne ponuja idealne rešitve ali pač? To bodo pokazale tudi različne razprave, ki bodo potekale v prihodnje. Poleg tega vsak od volilnih sistemov v različnih državah učinkuje različno in lahko postreže tudi s pozitivnimi ali negativnimi presenečenji. Preprosto ni univerzalnega recepta, kako optimalno zadovoljiti vsem volilnim zahtevam. Vsaka država si po svoje oblikuje volilni sistem, na razlike pa vplivajo številni dejavniki, med drugim tudi demokratična tradicija, stopnja razvitosti politične kulture in svoboda medijev. Po svoje je razumljivo, da si kot mlada demokratična država šele oblikujemo politično kulturo in se zato soočamo z nekaterimi specifičnimi problemi in pomanjkljivostmi, ki se kažejo tudi v volilnem sistemu.

V državnem svetu menimo, da mora politika in različne državne institucije v teh kriznih časih prisluhniti idejam in zahtevam civilne družbe. Zato je tudi nujna splošna in vsebinsko poglobljena javna razprava.

*Mitja Bervar,
predsednika Državnega sveta*

vsebina

Sprememba volilnega sistema v DZ po volji državljanov	2
Zakaj torej ne kombinirani volilni sistem?	3
Naš zdravstveni sistem ob začetku novega leta	6
Stališča ZDUS do zdravstvenega sistema	8
Voda na vrtu	12
Iz poročil komisij ZDUS za leto 2013	14
S terena	18
Sklepi sej ZDUS	21
Spremenjena socialna zakonodaja	22

S posvetovanja v Državne svetu o spremembah volilnega sistema. Kaj pa kljub 7.500 podpisom Zdusa meni Državni zbor? Za sedaj še nič ...

Sprememba volilnega sistema v DZ po volji državljanov

Med slovenskim prebivalstvom narašča nezadovoljstvo z zdajšnjim volilnim sistemom poslancev v državni zbor. Ljudje menijo, da imajo volivci premalo vpliva na to, kdo bo zastopal njihove interese v parlamentu, saj v veljavnem sistemu volitev o izvolitvi poslancev bolj kot državljani odločajo strankarska vodstva.

Zakon o spremembi zakona o volitvah v državni zbor, ki so ga predstavniki seniorskih organizacij Slovenije 28. marca lani s 5.700 podpisi vložili v državni zbor, je deležen načrtnega neupoštevanja pri politikih in celo medijih. Da bi naredili korak naprej na tem občutljivem področju, so se v mreži samopomočnih organizacij starejših odločili za organizacijo strokovnega posveta z naslovom: Sprememba volilnega sistema v DZ po volji državljanov, ki je bil 20 januarja letos v Državnem svetu.

Na posvet so povabili najpomembnejše slovenske strokovnjake za volilne sisteme, ki so vnovič predstavili strokovna mnenja o dveh volilnih zakonih, vloženi v parlamentarni po-

stopek. Možnost za javno predstavitev mnenja o obeh zakonih bodo imeli tudi predstavniki civilne družbe. Na posvetu so sodelovali predstavniki nevladnih neprofitnih organizacij, sindikatov, študentskih organizacij, poslanci državnega zbora in državni svetniki ter druga zainteresirana javnost.

Zbrane, ki so napolnili dvorano državnega sveta, je najprej nagovoril predsednik DS Mitja Bervar. Na posvetu, ki ga je vodila predsednica Zveze društev upokojencev Slovenije dr. Mateja Kožuh Novak, so z referati sodelovali prof. dr. Miro Cerar ml. - Politične stranke, demokracija in volilni sistem, Emil Milan Pintar - Pričakovanja naših volivcev ali kritika sedanjega volilnega sistema (objavljamo na straneh 3 in 5), prof. dr. Ciril Ribičič - Spreminjanje volilnih sistemov, Maša Kociper - Absolutni preferenčni glas, zagotovitev odločilnega vpliva volivcev na izvolitev kandidatov in prof. dr. Miran Mihelčič - Prikaz volilne glasovnice in izračun izidov. Sledila je razprava ter odgovori na zastavljena vprašanja.

info.zdus

Sklad vzajemne samopomoči

Višina članarine VS in posmrtnine ostaja v letu 2014 nespremenjena – članarina 10 evrov (na ZDUS nakažete 9,70 evrov), posmrtnina 235 evrov.

Zakaj torej ne kombinirani volilni sistem?

Predsednik države Borut Pahor je 26. oktobra lani napovedal, da bi »... rad odmrznil ledeno dobo v politiki« in da je napočil čas, da spremenimo že več kot 20 let star »začasni« zakon o volitvah v državni svet«. Ali, je dejal, »... še nikoli nismo bili tako blizu soglasja o spremembi volilne zakonodaje«. Zato je skrajni čas, da se vprašamo, kakšen volilni sistem potrebujemo.

Različni volilni sistemi. Dejstvo je, da imajo danes države zelo različne volilne sisteme, ki s svojo različnostjo zapolnjujejo celoten spekter od ortodoksno »sorazmernih« (proporcionalnih) do ortodoksno »večinskih« (knock-out) sistemov. Ta različnost izhaja deloma iz različnosti kultur posameznih narodov, deloma iz tega, katera politična opcija je bila na oblasti, ko so v posameznih družbah pripravljali in sprejemali sistem. Zato ni mogoče enostavno trditi, da je en sistem »boljši« od drugega. Vprašanje, kateri je boljši, moramo spremeniti v vprašanje, kakšen sistem bi bolj ustrezal specifičnostim posamezne družbe ali kateri bi povzročal manj problemov. Pri tem pa ne moremo mimo dejstva, da je volilni sistem sicer temeljni element demokratičnosti posamezne družbe (brez demokratičnih volitev v družbi ni demokracije!), da pa spremljajoče težave ne izhajajo vselej iz same narave sistema, temveč pogosto iz narave družbe same. Ali, kot je rekel eden od razpravljavcev na posvetu o volilnih sistemih na pravni fakulteti (11. dec. 2013): »Za Nemčijo so vsi volilni sistemi dobri. Za Italijo so vsi slabi«.

Ko govorimo o različnosti volilnih sistemov, pa ne gre zgolj za volitve v ožjem pomenu. Zelo pomembno je namreč, kakšen je sistem obračuna in poračuna volilnih glasov, zlasti tistih, ki jih sistem označuje kot »neuspešne«. To so glasovi, ki so jih volivci oddali kandidatom (pri nas strankam), ki niso prestopili volilnega praga. Nekateri jih imenujejo »zavrženi glasovi«, kar pa seveda niso. Prav ti glasovi pa lahko odločilno določajo razmerje političnih sil, saj se v nekaterih sistemih delijo sorazmerno, v drugih pa predstavljajo nekakšen »bonus« uspešnejšim političnim strankam. V tem primeru seveda pada »sorazmernost« sistema volitev vse do točke, ko se lahko začnemo spraševati o legitimnosti volilnih rezultatov. Toda o tem kasneje.

Nekateri specifičnosti slovenske družbe. Da bi lahko odgovorili na vprašanje, kakšen volilni sistem bi ustrezal Sloveniji, moramo najprej ugotoviti, v čem se naša (politična) kultura in družbena struktura bistveno razlikujeta od političnih kultur drugih držav.

Del odgovora nedvomno leži v dejstvu, da smo mlada država, s kratkotrajno zgodovino večstrankarskega sistema

(meščanske demokracije) in s šibkimi institucijami (organizirane civilne družbe, zaradi česar moč in vpliv dobro organiziranih političnih strank prihaja še toliko bolj do veljave. Njihov vpliv na volitve je tolikšen, da je volja volivcev praktično izničena, rezultati volitev pa manipulativni. Trdimo lahko, da ni izpolnjena zahteva 81. čl. naše ustave, ki pravi, da morajo imeti volivci odločujoči vpliv na volitvah. Dandanes imajo pri nas odločujoči vpliv na volitve nedvomno politične stranke, zato upravičeno govorimo o močni partitokraciji in šibki demokraciji slovenske družbe.

Pa vendar po mojem glavni problem ni v tem, temveč v dejstvu, da v Sloveniji nimamo uspešno ločenih vej oblasti. Še vedno smo nekakšna totalitarna politična država, v kateri sta zakonodajna in sodna veja oblasti absolutno podrejeni politično-izvršilni oblasti.

- Na eni strani se to kaže kot sistemska odvisnost parlamenta od (vsakokratne) vladne koalicije. Poslanci strank vladne koalicije v DZ, spoštujejo partijsko disciplino, praviloma dosledno zavračajo vse predloge opozicije in sprejemajo vse predloge vlade tudi tedaj, kadar so nedorečeni in slabo pripravljeni. To nas vodi v hiperprodukcijo slabe zakonodaje, ki jo je treba neprestano spreminjati in popravljati.
- Na drugi strani pa odvisnost naše sodne oblasti od izvršilne najbolj potrjuje dejstvo, da so naša sodišča v zadnjih mesecih »odkrila« vrsto zakonskih določil, ki omogočajo zamrzitev premoženja pravnomočno obtoženemu, odvzem nezakonito pridobljenega premoženja in prenos dokaznega bremena o izvoru premoženja na osumljenega. Ker ta določila niso povsem nova, nova pa je praksa njihove uporabe, lahko upravičeno sklepamo, da se niso spremenile pravne podlage, temveč je sodstvo dobilo nekakšna »nova navodila«. In ta navodila so lahko prišla samo iz izvršilne oblasti skoraj gotovo kot posledica ljudskega revolta zavoljo korupcije in nezaupanja v institucije oblasti.
- Totalitarnost ali civilna nerazvitost slovenske družbe pa ima še eno razsežnost, ki nas močno obremenjuje. To je neuspešno ločevanje Cerkve od države, zaradi česar je RKC pri nas dejansko prisotna pri oblikovanju večine političnih odločitev (ali je vsaj neposredno odvisna od njih), njen interes za vplivanje na volitve pa zato neizmeren. Če se v Nemčiji ali Franciji in celo v Italiji ali Španiji zamenja politična garnitura, se odnos države do Cerkve ali položaj Cerkve v teh državah praktično ne spremeni. V Sloveniji je drugače: z zmago desnice v Sloveniji Cerkev nekako sovlada, z zmago leve se njen vpliv in privilegiji začnejo zmanjševati. Prav neuspešno ločevanje Cerkve od države močno vpli-

Oddih v veseli družbi!

Spomladanski žarki vabijo na morje

Paket Delfin vključuje: • kozarček za dobrodošlico • brezžični internet • kopanje v bazenih z ogrevano morskovo vodo (30 in 33°C) • telovadbo v bazenu z ogrevano morskovo vodo • glasbo za ples (ob petkih in sobotah) • samopostrežno istrsko večerjo 1x na teden

Akcijske cene	polpenzion	polni penzion
1. 2.-28. 2. 2014	33 EUR	38 EUR
1. 3.-31. 3. 2014	35 EUR	40 EUR
1. 4.-3. 5. 2014	38 EUR	43 EUR

Cene veljajo na osebo na dan v dvoposteljni sobi. **Doplačila na dan:** enoposteljna soba, turistična taksa.

Prihranite s popusti! Upokojenci, ki so člani društva, kluba ali aktiva upokojencev in člani kluba revije **Vzajemnost** imajo **10 % popusta** (popusta se ne seštevata). **Otroški popusti** pri bivanju z 2 odraslima osebama: otroci do vključno 6. leta bivajo **brezplačno**, otroci od 7. do vključno 12. leta imajo **50 % popusta**.

Vabimo vas pa tudi na PUSTNO RAJANJE v našo družbo!
Poskrbeli bomo za nepozabno zabavo.

va na ohranjanje prislovične politično-ideološke bipolarnosti slovenske družbe in slovenskega volilnega telesa. Na nemoč slovenske družbe torej, da preraste zgodovinska razhajanja in se usmeri v skupne razvojne projekte.

Sociološko gledano je Slovenija še vedno totalitarna država z nerazvitimi institucijami civilne družbe, s politično prevlado izvršilne oblasti nad zakonodajno in sodno, s stalnim prizadevanjem za diktaturo nad mediji, z nekakšno »štabno« organiziranostjo političnih strank, z ideološko razklanim volilnim telesom - z nerazvito demokracijo torej.

Kakšen volilni sistem bi nam torej ustrezal? Najprej moramo še enkrat poudariti, da imamo še vedno volilni sistem, ki je bil leta 1992 pripravljen in sprejet v naglici ter s poudarkom, da je to začasen volilni sistem, pripravljen za volitve leta 1992, kasneje pa da bo spremenjen in dopolnjen. Toda tega »kasneje« še nismo dočakali.

Značilnost tega sistema je proporcionalnost, sistem pa je v začetku vseboval tudi določeno personifikacijo z uvedbo preferenčnega glasu. Z nekaterimi spremembami je političnim strankam uspelo to določilo izbrisati iz sistema, tako, da volitve zdaj dajejo politično moč neposredno strankam. Od njih so zato neposredno odvisni tudi izvoljeni poslanci, kar je vseskozi vidno iz njihovega delovanja v DZ. Brez neodvisnih poslancev pa ni demokracije, kot je večkrat poudaril France Bučar.

Čeprav sem uvodoma zapisal, da so dandanes v svetu in v EU v veljavi volilni sistemi vseh oblik, pa prof. Ciril Ribičič pogosto opozarja, da se z razvojem družb razvijajo tudi volilni sistemi. V 19. stoletju naj bi tako prevladovali večinski, v 20. proporcionalni, zdaj pa vse več družb išče popravke v kombiniranih volilnih sistemih. Samo z njimi je namreč mogoče zajeti različne interese posameznih družbenih skupin, s tem pa zagotavljati aktivno državljanstvo in prek uravnoteženja teh interesov tudi potrebno stabilnost izvoljene oblasti.

Vsi argumenti torej govorijo o tem, da Slovenija danes potrebuje kombiniran volilni sistem. Večinski volilni sistem (tega vedno znova predlaga Janez Janša in SDS) bi prav zaradi razklanosti našega volilnega telesa neprestano zastavljal vprašanje legitimnosti in vodil v poglobljanje ideoloških konfliktov. Torej prav nasprotno, kot trdijo njegovi predlagatelji, tudi v nadaljnjo politično nestabilnost. Nepersonificiran proporcionalni sistem pa, kot sem že zapisal, ohranja in krepi partitokracijo, ki ne omogoča normalno demokratizacijo slovenske družbe.

Prednosti kombiniranega volilnega sistema. Predlog takega kombiniranega volilnega sistema (Mihelčič-Kristan-Pintarjev predlog) je že marca lani v parlamentarni postopek vložil ZDUS z več kot 5.700 podpisi volivcev. Toda njegovo obravnavo je vse doslej blokirala PS s svojim problematičnim predlogom o odpravi volilnih okrajev (kar bi pomenilo povečevanje centralizacije in nove volilne manipulacije).

Predlog kombiniranega volilnega sistema smo pripravili na podlagi nemških izkušenj, kjer velja že več kot šest desetletij. Prav letos se je spet izkazal, saj so volivci na njegovi osnovi izločili dosedanjo vladno liberalno stranko, vladajoče konzervativce pa prisilili v kombinirano vladanje s socialisti.

• Tudi naš predlog tako kot nemški sistem daje vsakemu volivcu dva glasova in hkrati prepolovi število volilnih okrajev z zdajšnjih 88 na 44, v katerih bi po enega poslanca volili po večinskem načelu. S tem pa ponuja volivcem možnost,

da s prvim glasom glasujejo za svojega poslanca, ki ima v tem okraju večletni domicil. Tega poslanca volivci izvolijo neposredno, z večino glasov (v prvem ali drugem krogu). S tako rešitvijo dobivajo kandidati civilne družbe prvič realno možnost izvolitve, izvoljeni poslanci pa status relativne svobode in neodvisnosti od političnih strank, torej bolj zavezujoč odnos in odgovornost do volivcev. Taka rešitev obenem sili politične stranke, da na ta del kandidatnih list namesto svojih aparatčikov uvrstijo kakovostne, konkurenčne kandidate (sicer tvegajo, da bodo ta del volitev izgubile), kar neposredno vpliva na boljšo sestavo DZ.

• Z drugim glasom volivec voli politično stranko, ki ji bo zaupal oblikovanje vlade in vodenje (upravljanje) države, vendar pri tem personificira odločitev s preferenčnim glasom strankarskega kandidata: ne voli torej liste, temveč izbere povsem določenega kandidata na njej.

Število »zavrženih« glasov se v tem sistemu bistveno zmanjša, bonus uspešnim strankam (tudi če ohranimo d'Hondtovo načelo poračunavanja, ki sicer niti po naključju ni princip sorazmernosti, kot nas zavajajo nekateri) postane tako manj pomemben, izvoljena oblast pridobi na legitimnosti.

Z demokratizacijo sistema volitev v demokratizacijo Slovenije! Z uvedbo takega volilnega sistema bi DZ postal bolj podoben parlamentu, moč političnih strank v DZ bi se relativno zmanjšala, omilil bi se avtomatizem glasovanja. Vse to bi sililo vladne stranke v dogovarjanje in iskanje konsenza, državno upravo in vlado pa v predlaganje boljših, bolj usklajenih zakonskih predlogov. Hiperprodukcija zakonskih določil, ki je dandanes tako značilna za naš DZ, bi se zmanjšala, predvsem pa bi se bistveno zmanjšalo sprejemanje zakonov in predpisov, ki jih je treba že čez šest mesecev popravljati in dopolnjevati.

Predlagani volilni sistem bi tako pomenil racionalizacijo sistema upravljanja države (»Res publice«!) na več ravneh in delno deideologizacijo strank. Morda pa bi nas celo pripeljal do tega, da bi se dogovorili o osrednjem ideološkem vprašanju, ki dandanes ločuje Slovence na »leve« in »desne«, da bi se iz preteklosti obrnili v prihodnosti (obenem pa oblikujemo sodoben konkordat države z RKC, ki bi pomenil praktično ločitev civilne države od Cerkev in Cerkev od države ter s tem konec njenega boja za politično oblast). Šele s tem bi Slovenija dobila priložnost, da uveljavi demokracijo.

Sklep. Model, ki ga predlagamo, bi moral teoretično ustrezati obema stranema prepolovljene slovenske politike: desnici (SDS), ki zahteva večinski sistem, in levici (SD), ki vztraja na sorazmernem principu, saj je smiselna kombinacija obeh, a ga dejansko zavračata obe strani, kar jasno kaže, da v teh razpravah ne gre za iskanje rešitve in dobrega (boljšega) volilnega sistema, temveč se povsem druge interese, zaradi katerih stranke blokirajo vsako smiselno rešitev tega problema.

Preprosto povedano, z blokiranjem pozitivnih sprememb volilnega sistema politične stranke blokirajo demokratizacijo slovenske družbe. Če se ne bodo sposobne dogovoriti za kombiniran volilni sistem, volivcem na naslednjih volitvah ne bo preostalo drugega, kot da zdajšnjih političnih strank preprosto ne volijo, in to ne levih ne desnih!

Emil Milan Pintar

Naš zdravstveni sistem ob začetku novega leta

Slovinci smo še nedolgo tega bili prepričani, da imamo dober, uspešen ter vsem dostopen sistem zdravstvenega varstva in zavarovanja, kar so nam priznavali tudi mnogi tujci. Ljudje so bili z njim zadovoljni zavoljo različnih razlogov. Z leti pa so se razmere začelo slabšati in danes je že veliko ljudi zaskrbljenih, kako bo s sistemom v bližnji prihodnosti. Na to opozarjajo najprej razmere, povezane s financiranjem zavarovanja in zdravstvenih dejavnosti.

Že tretje leto višji primanjkljaj. V obveznem zdravstvenem zavarovanju se že tretje leto zapored povečujejo primanjkljaj, pravzaprav prenaša kritje določenih stroškov v naslednja leta. To je sicer možno krajši čas, nikakor pa na daljši čas, saj bo nekoč treba plačati vse te zaostanke. Vse več bolnišnic in javnih zdravstvenih zavodov posluje s primanjkljaji in ni sposobno plačevati računov za zdravila in pripomočke. Tudi to lahko povzroči zlom sistema, ker so pred časom že okusili v nekaterih državah, ko so bolniki morali prinesiti s seboj v bolnišnico določena zdravila, pripomočke, hrano, pižame in podobno. Tudi čakalne dobe so se v enem samem letu podaljšale za 22 odstotkov. V javni zdravstveni dejavnosti je vse več pojavov nezakonitega ravnanja ter različnih oblik privatizacije, ki so večinoma v škodo zavarovancev in javnega zdravstvenega zavarovanja. Včasih so v tej dejavnosti prisegali na Hipokrata, danes se v beli halji vse bolj rine v ospredje »eurokrat«. Vse to so pojavi, ki močno načenjajo javni zdravstveni sistem in tudi možnosti uveljavljanja pravic prebivalstva po načelih solidarnosti in pravičnosti. Najbolj žalostno pri tem pa je, da vlada kljub takim razmeram ne poseže po zadostnih in učinkovitih ukrepih prav tako tudi ne inšpekcije in organi, ki pristojni za delovanje sistema. V zdravstvenem sistemu je vse več nezakonitosti, denimo neplačevanja prispevkov, izmikanja obveznostim do solidarnosti, korupcije, omejevanje pravic zavarovanih oseb in drugih pojavov, ki jih včasih nismo poznali in ki nimajo mesta v dobro organiziranem javnem sistemu zdravstvenega varstva.

Najprej diagnoza. Tako kot je za zdravljenje bolezni in bolnika treba najprej postaviti pravo diagnozo, je to treba storiti tudi za zdravstveni sistem, a se pri tem ne moremo poenotiti. Že to je lahko eden od resnih razlogov za neuspešne poskuse uvajanja sprememb v sistem in za njegovo stabilizacijo. Nekateri menijo, da glavni problem tiči v premajhnih finančnih sredstvih, ki jih nameenjamo za javni zdravstveni sistem, medtem ko menijo drugi, da je vzrok v neustrezni in zastareli organizaciji in upravljanju s sistemom na vseh ravneh, pa v preobsežnih pravicah prebivalstva ali v dopolnilnem zdravstvenem zavarovanju, v nizki storilnosti zdravstvenih delavcev v slabi organizaciji dela, v korupciji v sistemu, v »monopolu« Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, v različnih oblikah privatizacije in pridobitništva izvajalcev in podobno.

Morda se marsikdo ne bo strinjal s trditvijo, da so razlogi za zdajšnje razmere systemske narave in da so že dalj časa znani. Ni jih povzročila ekonomska in družbena kriza, jih je le spravila na površje in jih zaostri. Najprej je treba ugotoviti, da o tem, kakšen sistem zdravstvenega varstva želimo imeti v Sloveniji, ni bilo nikoli doseženo zadostno soglasje. Na vsa usta smo se zavzemali za javni, socialni in solidarni sistem, a smo vmes dovoljevali in se od časa do časa vsaj v posameznih primerih navduševali za različne oblike odkrite in prikrite privatizacije, nepreglednega mešanja javnega in zasebnega dela ter prelivanja javnih sredstev v zasebne zasluzke. Tudi solidarnosti kot enega od temeljnih načel javnega socialnega sistema nismo nikoli v celoti in dosledno izpeljali, tako da so med zavezanci za prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje neupravičeno velike razlike, ki ne odsevajo ekonomske moči posame-

znikov. Nekateri si celo dovolijo, da samovoljno in to brez posledic prispevkov sploh ne plačujejo.

Nimamo jasne strategije. Poleg tega država v bistvu v vseh dvajsetih letih ni sprejela jasne strategije razvoja zdravstvenega varstva, ki bi bila usklajena in zavezujoča podlaga za delovanje in razvoj sistema, kar zadeva odnos in odgovornosti do zdravja, do zdravstvenega zavarovanja in njegovih temeljnih načel, razvoj mreže javne zdravstvene dejavnosti kot tudi odnos in razmejitev javne in zasebne dejavnosti. Kljub nekaterim poskusom, da bi sprejeli takšno strategijo, ki bi temeljila na potrebah ljudi in na materialnih možnostih države, je ostalo res le pri poskusih, saj so dokumenti, ki naj bi urejali ta vprašanja obležali v predalih, pozneje pa so bile odločitve sprejete v skladu z vsakokratnimi trenutnimi interesi tistih, ki so imeli moč in vpliv v državi, v občini, v zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu. Tako še danes nimamo uradno določene mreže javne zdravstvene dejavnosti, ki bi morala določiti razporeditev, vrsto in število izvajalcev zdravstvenih storitev po območjih in na vseh treh ravneh dejavnosti, niti vseh potrebnih standardov in normativov za zdravstveno obravnavo bolnikov. Namesto tega se posamezni zavodi ali zmogljivosti razvijajo po inerciji ali glede na interese in moč posameznikov, različnih interesnih skupin, pogosto tudi politikov. Zato na eni strani ugotavljamo pomanjkanje zmogljivosti, ki bi morale imeti prednost v razvoju (denimo primarna raven zdravstvene dejavnosti), po drugi strani pa zmogljivosti, ki obstajajo samo zato, ker jih je nekoč nekdo ustanovil, a so slabo izkoriščene, njihov vpliv na zdravje ljudi pa minimalen. Rečemo lahko, da pri nas nimamo potrebne zdravstvene politike in ne dolgoročnega načrta zdravstvenega varstva, da zato zaostajamo na področju upravljanja in vodenja sistema. K temu svoje prispeva tudi neustrezna zakonodaja, ki določa način upravljanja javnih zdravstvenih zavodov, kjer se močno prepletajo ali celo zapletajo poslovne funkcije s strokovnimi in organizacijskimi vprašanji ter pristojnostmi in (ne)odgovornostmi ustanoviteljev itd. To potrjuje, da pred dvajsetimi leti tranzicija ni bila dokončno izpeljana in je ostalo nedokončanih precej nalog, povezanih z uvajanjem novega modela zdravstvenega varstva.

»Zdravstvena trojka« problemov ne rešuje, zaostrije pa težave sistema. Zadnje čase ob reševanju gospodarske krize veliko govorimo o »trojki«, ki naj bi morebiti posegla v reševanje naših ekonomskih, bančnih in drugih težav. A nekakšno trojko v zdravstvenem sistemu imamo že kar nekaj časa, le da ta »zdravstvena trojka« ne rešuje, temveč zaostrije težave sistema. Pod pojmom »trojka« v sistemu zdravstvenega varstva razumem tri skupine stališč in njihovih predstavnikov v javnosti in med tistimi, ki naj bi odločali o spremembah in reševanju težav v sistema zdravstvenega varstva.

- Prvo skupino zanimajo le pravice in ugodnosti, ki jih zagotavlja zdravstveni sistem. Njihov glavni cilj je preprečiti kakršnekoli spremembe v obsegu pravic, njihovem standardu, dostopnosti ali prenosu določenih obveznosti na financiranje iz zasebnih virov. Po njihovem prepričanju bi kvečjemu morali imeti še več pravic in ugodnosti in boljše možnosti za njihovo uresničevanje. To so predstavniki sindikatov ter različnih organizacij, zavarovancev, društev pa tudi nekaterih politikov. Ta njihova stališča spominjajo na čase, ko smo govorili in mislili, da država mora zagotoviti vsem vse pravice na najvišji kakovostni ravni in po najugodnejši dostopnosti. Tak njihov odnos je sicer razumljiv, vendar ne upošteva dovolj tudi drugih dejstev, pomembnih za sistem, kot so ekonomska moč in zmogljivosti države, potrebne spremembe v

odnosu do lastne odgovornosti in skrb za zdravje ter nekatere druge dejavnike iz družbenega in naravnega okolja, ki predstavljajo za sistem vedno nove izzive, potrebe, zahteve in seveda tudi stroške in možnosti njihovega kritja.

- Druga skupina interesov in njihovih nosilcev meni, da je treba preprečiti vsakršno povečanje vlaganj iz javnih sredstev v sistem zdravstvena varstva, ker naj bi to zmanjševalo konkurenčnost gospodarstva ali celo uničilo nekatere skupine zavarovancev, denimo podjetnike, obrtnike, kmete, kulturne delavce itd. Pri tem jih po navadi manj zanima, kakšne posledice bo to imelo za zdravje in storilnost zaposlenih, saj zasledujejo en sam cilj - ne zvišati prispevkov. To skupino predstavljajo predstavniki delodajalcev, zasebniki, del vlade in koalicije. Zanje je vlaganje v zdravstveno varstvo strošek, ki ga je treba najmanj omejiti na dosedanjo raven, če že ne zmanjšati, kar je povsem v nasprotju s stališči Svetovne zdravstvene organizacije, ki vse glasneje govori o tem, da gre pri vlaganjih v zdravstveno varstvo za dolgoročno investicijo v ljudske vire, ti pa so podlaga za večjo storilnost, višji dohodek in napredek celotne družbe. Zanimivo je, da zagovorniki teh interesov niso imeli pomislekov, ko se je država odločila sanirati banke z blizu 5 milijardami davkoplačevalskega denarja, nikakor pa naj tega ne bi storila za zdravstveno varstvo, ki bi ga lahko sanirala in stabilizirala že s približno 100 milijoni evrov dodatnega denarja.
- Tretjo skupino zastopnikov interesov sestavljajo izvajalci zdravstvenih storitev, njihove organizacije in združenja ter nekateri politiki. Njihovo glavno stališče je, da so sicer spremembe v sistemu potrebne, vendar ne pri njih. Zanje so nesprejemljive zamisli in predlogi sprememb v organizaciji in mreži javne zdravstvene dejavnosti, ukrepi za boljšo organizaciji dela, za racionalnejšo izrabo delovnega časa, za smotnejšo rabo opreme in finančnih sredstev. Pri njih na splošno ni čutiti zavzetosti po jasni razmejitvi različnih oblik zasebnega dela in javne dejavnosti že v rednem

delovnem času ali v javnih zavodih. Tako je v njihovih vrstah vse več »dvoživk«, ki so sicer javni uslužbenci, vmes ali v popoldanskem času pa samostojni podjetniki.

Zastopanje različnih stališč je legitimno, toda ... Zastopanje različnih in celo nasprotujočih si stališč posameznih skupin je sicer legitimno, a morajo biti nosilci teh razlik biti v demokratični družbi sposobni dogovoriti se o rešitvah, ki vodijo v napredek celotne družbe in ne le njenega posameznega segmenta. Prav tega je bilo v zadnjih dvajsetih letih premalo in prav to je onemogočilo izvedbo reforme. Vsak minister, ki je razmišljal in pripravljaj reformo sistema zdravstvenega varstva, je naletel na odpor in nepripravljenost sprejemati kompromise med navedenimi skupinami naše »trojke«. Tega jim ni uspelo doseči ne v ekonomsko-socialnem svetu, ne v organih upravljanja ZZZS, pa tudi ne znotraj vlade ali vladajoče koalicije. Vendar brez soglasja o navedenih vprašanjih ne more priti do reforme in potrebnih sprememb. Za reformo in spremembe pa je skrajni čas, kajti če se sistem zruši sam vase, ga bo izredno težko spet zgraditi v tako obliko, kot si želijo prebivalci Slovenije.

Sklep. Namesto togega zagovarjanja svojih stališč in nasprotovanja spremembam bo nujno sprejeti kompromis ter se odreči razmišljanju, da bi lahko imeli zdravstveni sistem, v katerem bomo imeli vsi vse pravice na najvišji kakovostni ravni, in to povsem brezplačno. Prav tako si ni treba delati iluzij, da je mogoče z reformo zagotoviti dovolj javnih sredstev za vse naše zahteve (ne samo potrebe). Dogovor o teh vprašanjih je pogoj, da ohranimo sistema javnega zdravstvenega zavarovanja in javne zdravstvene dejavnosti na najbolj sprejemljiv in uresničljiv način, ki bo tudi kar največ prispeval k ohranitvi in povrnitvi zdravja prebivalstva.

mag. Martin Toth

Vzajemnost je vaša!

Čakajo vas lepe nagrade:

- za dva nova naročnika – brezplačna polletna naročnina na Vzajemnost;
- za tri nove naročnike – vrednostni boni Mercator za 15 evrov;
- za vsakega nadaljnjega novega naročnika – še po 5 evrov (za štiri naročnike 20 evrov itd).

NOVOST: od julija dalje tudi nagrada za pridobitev enega naročnika – 50% popust na polletno naročnino!

Vzajemnost je tudi lepo darilo!

PRIDOBIVAJTE NOVE NAROČNIKE

Za naročila in informacije pokličite na tel.: **01 530 78 44**

Stališča ZDUS do zdravstvenega sistema

Stališča ZDUS do temeljnih usmeritev razvoja zdravstvenega sistema (ZS) in zdravstvene reforme, ki so bila v zadnjih letih večkrat preverjena med našim članstvom, so znana najširši javnosti in delavcem v zdravstvu. Zavzemamo se za javni zdravstveni sistem, ki mora biti solidarno in pravično financiran, dostopen in kakovosten za vse ljudi, pri čemer mora posebna pozornost veljati razvoju primarnega zdravstvenega varstva (ZV) in programov krepitev zdravja. Podpiramo razvoj dinamičnega javnega zdravstvenega sistema, ki bo odzival na spremembe zdravstvenih razmer prebivalstva, na kadrovske in finančne zmogljivosti ter na izboljševanje kakovosti zdravstvenih storitev.

Za nas je zdravje ena od najpomembnejših temeljnih človekovih pravic in vlaganje v zdravje je bistvena investicija in gibalno razvoja vsake družbe. Verjamemo, da mora naša država in vsi njeni prebivalci solidarno in načrtno vlagati v zdravje, saj se bo tako naša družba razvijala uspešneje in v večji blaginji.

Po našem prepričanju je potrebna celovita reforma zdravstvenega sistema, ki mora poseči na področje skrbi in odgovornosti za zdravje na vseh ravneh, na področje zdravstvenih zavarovanj, organizacije in opravljanja zdravstvene dejavnosti. To moramo zapisati v strategijo razvoja javnega zdravstvenega sistema države z jasnimi usmeritvami in cilji na teh področjih ter določiti smeri in okvire razvoja mreže javne zdravstvene dejavnosti v skladu s potrebami in materialnimi možnostmi Slovenije.

Za doseglo glavnega cilja zdravstvene reforme, to je izboljševanja zdravja prebivalstva, je nujno potrebno nameniti največ pozornosti krepitevi zdravja in preventivnim programom ter ustrezni zakonodaji, ki bo vse deležnike na vseh sektorjih zavezovala k aktivnostim in k zagotovitvi potrebnih materialnih sredstev.

1. Kako učinkovito organizirati delovanje zdravstvenega sistema.

Dobro delujoč in uspešen je javni ZS takrat, ko poleg ekonomske učinkovitosti dosega čim večjo kakovost storitev, povezanost z okoljem in zadovoljstvo uporabnikov. Uspešno delovanje javnega zdravstvenega sistema je mogoče doseči s premišljenim načinom financiranja in z ustreznimi organizacijskimi oblikami zdravstvenega varstva.

Financiranje javnega ZS mora temeljiti na solidarnosti in pravičnosti tako glede dolžnosti kot pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. To pomeni, da prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje plačujejo vsi v enakem odstotku od ustvarjenih prejemkov (fizične osebe imajo tudi prejemke, ne le dohodke) in dohodkov v skladu z za-

konom o dohodnini. Pri tem je treba upoštevati status pokojninskih prejemkov, ki so neto prejemki, ter dejstvo, da so upokojenci plačevali prispevke v aktivni dobi skladno s pričakovanji, da bodo imeli v starosti zagotovljeno zdravstveno varstvo. Za uspešno delovanje javnega ZS je treba financirati tudi aktivnosti, ki so posredno, vendar bistveno povezane z delovanjem ZS kot, denimo, izobraževanje in znanstveno raziskovalno delo, za katerega mora prispevati tudi država.

Za uspešno delovanje zdravstvene dejavnosti na vseh ravneh je nujno dolgoročno načrtovanje kadrovske in tehnološke zmogljivosti ter ustrezna mreža (enakomerna in ustrezna razporejenost), kot tudi spremljanje kakovosti zdravstvenih storitev ter stalen nadzor. Te aktivnosti mora načrtovati, uresničevati in analizirati Nacionalni inštitut za javno zdravje, saj le tako lahko načrtujemo razvoj in napredek v delu zdravstvene dejavnosti. Brez teh pogojev ni mogoče izvesti uspešne racionalizacije ali reorganizacije na primarni, kot tudi na sekundarni ravni. Tako, denimo, je pri združevanju javnih zdravstvenih zavodov (ZD, bolnišnic) v večje organizacijske enote potrebno opraviti poglobljeno analizo potreb, prednosti in pomanjkljivosti take spremembe ter skrben načrt reorganizacije. Poleg ekonomske analize je treba tudi ugotoviti, kako lahko združitev zdravstvenih zavodov vpliva na kakovost zdravstvenih storitev in na varnost bolnikov. Z ustreznimi kazalci kakovosti in varnosti je treba oceniti spremembe, nastale z združitvijo, v dostopnosti do zdravstvenih storitev, kakovosti obravnave, dolžini hospitalizacije, zdravstvenem stanju prebivalcev na posameznem območju. Nujno je treba ugotoviti, kolikšno število posegov, postopkov, storitev še zagotavlja kakovost in varnost bolnikov, kakšni so možni vplivi izobraženosti in izkušenosti kadra, opremljenosti, kadrovske zmogljivosti, organiziranosti in zdravstvenega stanja prebivalstva. Tudi pri odločitvah o povezovanju javnih zdravstvenih zavodov na ravni upravnih in administrativnih ter tehnoloških dejavnosti so pomembne določene okoliščine in pogoji in jih je zato treba upoštevati.

Razvoj je treba zagotoviti tudi na nekaterih področjih, ki so nedavno postale sestavni del javne zdravstvene dejavnosti in ki ljudem omogočajo večjo varnost in kakovost obravnave (paliativna oskrba, dolgotrajna oskrba).

Osrednji nosilci in koordinatorji javne zdravstvene dejavnosti na vse treh ravneh so javni zavodi, dopolnjujejo pa jih zasebni izvajalci, ki imajo ali pridobijo koncesijo za opravljanje javne zdravstvene dejavnosti z javnimi sredstvi. Podeljevanje koncesij mora biti zakonsko urejeno, z javnimi razpisi in za določen čas ter v skladu s sprejeto mrežo in vezano na odgovornega nosilca javne zdravstvene dejavnosti ter ob izenačenih pogojih dela in poslovanja z javnimi zavodi.

Telekom Slovenije
Živi svobodno

PAKET PENZION 100

100 ENOT,
KI JIH LAHKO
PORABITE
PO SVOJE ZA:

MINUTE V VSA SLOVENSKA OMREŽJA
SMS/MMS SPOROČILA
MB PRENOSA PODATKOV

**Ena enota je enaka minuti pogovora
v vsa slovenska omrežja ali enemu
sporočilu SMS/MMS ali
1 MB prenosa podatkov.**

Tako lahko porabite npr. 90 minut pogovorov
in 9 SMS-/MMS -ov in 1 MB prenosa podatkov
ali pa npr. 9 minut pogovorov
in 90 SMS-/MMS -ov in
1MB prenosa podatkov.

ZA SAMO
10⁹⁰ €*

**NEOMEJENI BREZPLAČNI
POGOVORI Z NAROČNIKI
PAKETOV PENZION! ****

www.telekom.si

*Naročniško razmerje za paket Penzion 100 lahko sklenejo zasebni uporabniki - upokojenici ali zaposleni, starejši od 60 let. Paket vključuje 100 enot storitev, ki jih naročniki porabijo za pogovore v vsa slovenska omrežja**, pošiljanje SMS-/MMS- sporočil in prenos podatkov. V mesečno naročnino paketa 10, 90 EUR so vključeni tudi brezplačni in neomejeni** pogovori na številke drugih Penzion naročnikov (Penzion 100 ali Penzion plus), znotraj mobilnega omrežja Telekoma Slovenije prek storitve telefonija. Ena enota storitve je enaka eni minuti pogovora v vsa slovenska omrežja ali enemu poslanemu sporočilu SMS/MMS ali enemu MB prenesenih podatkov. Vključene količine veljajo za storitve, opravljene v mobilnem omrežju Telekoma Slovenije v okviru enega obračunskega obdobja. Neuporabljene količine se ne prenašajo v naslednje obračunsko obdobje. Prehodi med naročniškimi paketi Penzion so brezplačni. Za dodatne informacije o prodajni ponudbi paketa Penzion 100, obračunskem intervalu, ceniku drugih storitev in pogojih običajne uporabe storitev** obiščite www.telekom.si, Telekomov prodajni center ali pokličite Center za pomoč uporabnikom na 041 700 700 ali 080 80 00. Cene so navedene v EUR in vključujejo DDV. Telekom Slovenije, d.d., Ljubljana, si pridržuje pravico do sprememb cen in pogojev.

**Pogovori iz mobilnega omrežja Telekoma Slovenije v druga slovenska omrežja ter neomejeni pogovori na številke drugih Penzion naročnikov so namenjeni običajni rabi storitve. Uporaba storitve, ki bi kakorkoli škodovala mobilnemu omrežju Telekoma Slovenije, npr. namerna preobremenitev omrežja; onemogočanje normalne uporabe omrežja drugim uporabnikom; uporaba storitve v komercialne namene; preprodaja storitve tretjim osebam; uporaba storitve s sistemi za samodejno klicanje brez človekovega posredovanja ipd. niso dovoljeni. V primeru, da Telekom Slovenije oceni, da je naročnikova uporaba storitve v nasprotju s temi pogoji, si pridržuje pravico naročnika opozoriti in/ali mu onemogočiti uporabo storitve s takšnimi klici.

► 2. Kako optimizirati javno in zasebno zdravstveno dejavnost.

Javni zdravstveni sistem mora temeljiti na javni in nepridobitni zdravstveni dejavnosti in na javnem socialnem zavarovanju. Zasebna dejavnosti in vlaganja so le dopolnitev javnega sistema na področjih, ki niso prednostna ali če delujejo na neprofitni podlagi. Zato izvajalci, polno zaposleni v javnih zdravstvenih zavodih, ne morejo hkrati opravljati zasebne dejavnosti, pri drugih izvajalcih javne zdravstvene dejavnosti pa jo lahko opravljajo le pod določenimi pogoji in v dogovoru med dvema izvajalcema javne dejavnosti.

Prav tako mora biti transparentno podeljevanje in opravljanje koncesij ter vezano na merila za določitev mreže javne zdravstvene dejavnosti.

Zasebna zdravstvena dejavnost mora biti zakonsko regulirana in ločena od javne dejavnosti tako pri financiranju, kot tudi pri opravljanju.

Dosedanje prepletanje javnega in zasebnega opravljanja zdravstvene dejavnosti (javno- zasebno partnerstvo) je imelo veliko negativnih posledic za naš zdravstveni sistem, od tega, da so bila nepregledno porabljena javna sredstva in so se povečevala korupcijska tveganja, do tega, da so morali ljudje plačevati vedno več storitev iz svojega žepa. Žal nimamo na voljo nobenih raziskav o negativnih vplivih na zdravje ljudi zaradi podaljševanja čakalnih dob, še manj pa o morebitni večji učinkovitosti in kakovosti takih javno-zasebnih partnerstev. Le z dosledno ločitvijo zasebne in javne dejavnosti bomo lahko zaprli vrata korupcijskim tveganjem in omogočili, da bodo javni zavodi delali to, za kar so bili ustanovljeni, torej za zdravstvene storitve, in da se ne bodo pekali za dobički.

3. Kako urediti zaposlovanje mladih zdravstvenih delavcev.

Kadrovske zmogljivosti morajo biti načrtovane dolgoročno tako na izobraževalnem, kot tudi na finančnem področju. Izobraževanje zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev je namreč dolgotrajen in drag proces, ki se mu ni mogoče izogniti, ne da bi to imelo škodljive posledice za zdravje ljudi. To področje je bilo v zadnjih 20 letih močno odrinjeno v ozadje, zato je zdaj potreben precej večji finančni vložek, kot če bi kadrovske zmogljivosti načrtovali dolgoročno.

4. Določitev meril za mrežo javne zdravstvene dejavnosti.

Merila za oblikovanje mreže morajo biti zakonsko določena in natančno izoblikovana. Merila, uporabljena v veljavnem dokumentu o mreži javne zdravstvene dejavnosti, so mi-

nimalna (ZZZS jih že 20 let uporablja za financiranje zdravstvene dejavnosti) in nepopolna, saj veljajo le za družinske in otroške zdravnike. Poleg števila izvajalcev in uporabnikov bi bilo treba upoštevati še starost, spol, umrljivost, obolevnost in zdravstveno in socialno-ekonomsko stanje prebivalcev ter dostopnost do zdravstvene službe. Treba bi bilo izoblikovati tudi merila za druge izvajalce na primarni ravni, za ginekologe, zobozdravnike, za patronažo, fizioterapijo, itd. Prav tako je nujno potrebno pripraviti merila za mrežo na sekundarni ravni.

5. Kako izboljšati sistem delovanja javnih naročil na področju zdravstva?

Sistem nabave zdravil in medicinske opreme je treba centralizirati, prav tako vodenje investicij. Ni nujno, da to delo opravlja ministrstvo za zdravje, za to lahko najame zunanje institucije, seveda z natančno določeno materialno, finančno in drugo odgovornostjo.

6. Kako razviti in povezati informacijske sisteme na vseh področjih zdravstva?

Tudi na področju razvoja informatizacije smo veliko časa zamudili, predvsem pa neustrezno porabili veliko javnih sredstev za razdrobljene informacijske sisteme (vsak ZD, bolnišnica, ZZZS ima svoj sistem). S tem smo namesto v zdravstvene storitve in v zdravje vlagali v razvoj tržno usmerjenih podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo svojih informacijskih rešitev. Zdaj pa bomo morali nameniti še dodatka sredstva, da bomo informacijske sisteme povezali in oblikovali enoten zdravstveni informacijski sistem. Tak sistem nujno potrebujemo, če želimo racionalizirati delovanje javnega ZS, kar pa je mogoče uspešno narediti le s pomočjo analiz, ki pridobivajo podatke iz zdravstvenega informacijskega sistema. Vzporedno bi lahko razvijali zdravstvene storitve na daljavo, s čimer bi tudi prihranili nekaj sredstev.

7. Kdo naj upravlja zdravstvene institucije in kako?

Sistem upravljanja in vodenja javnih zdravstvenih zavodov mora biti skladen z funkcijo opravljanja storitev splošnega družbenega pomena, kar pomeni, da je zagotovljen dogovorjeni program po obsegu in kakovosti ob optimizaciji finančnih, materialnih in kadrovskih virov in da ni v ospredju težnja po doseganju dobička. Pristojnosti in odgovornosti posloводства morajo biti uzakonjene v skladu s tem ciljem in biti morajo urejene v statutih zavodov, sprejetih s soglasjem ustanoviteljev, ki morajo prevzeti svoj del odgovornosti za uspešno upravljanje in vodenje zavodov. Veliko večji pomen in vlogo je treba dati nadzornim organom na vseh ravneh, sveti zavodov pa morajo biti sestavljeni iz strokovno usposobljenih kadrov. Kadrovanje na sme biti povezano s politično pripadnostjo.

ZDUS

Obiskujte strani www.zdus-zveza.si

8. Kako v Sloveniji optimalno oblikovati zdravstveno zavarovanje?

V Sloveniji, ki ima relativno majhen BDP in le nekaj več kot dva milijona prebivalcev, lahko le s solidarnostjo in pravičnostjo zagotavljamo financiranje uspešnega javnega ZS ter tako poskrbimo za čim boljše zdravje naših prebivalcev. Zato je nujno, da prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje plačujemo vsi v enakem odstotku od svojih prejemkov, ki jih dopolnimo z uvedbo nove davčne dajatve od neto prejemkov.

Zaradi prej navedenih razlogov je dovolj le en nacionalni izvajalec obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki pa lahko na neprofitni podlagi opravlja tudi druga zavarovanja. Zavod za zdravstveno zavarovanje mora biti avtonomen, imeti mora svoje organe upravljanja ter mora imeti pristojnosti nadzora nad gospodarno, učinkovito, racionalno porabo sredstev, namenjenih za zdravstveni sistem. Zakonsko je treba povečati in okrepiti njegovo avtonomijo pri pogajanjih o zakupu letnih programov zdravstvenih storitev.

9. Bo potrebno na novo določiti obseg pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja?

Finančne razmere ne smejo biti razlog za zmanjševanje obsega pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Preverjanje obsega pravic mora temeljiti na novih spoznanjih zdravstvene stroke o uspešnejšem, varnejšem zdravljenju obolenih.

10. Kaj bi prinesla uvedba participacije na zdravila?

Odločno prizadevanje za znižanje cen zdravil je nujno, vendar ti ukrepi ne smejo bremeniti zavarovancev ter zmanjševati učinkov varnega zdravljenja. Znižanje cen zdravil je treba po zgledu sosednjih držav doseči s sistemom centralnega naročanja zdravil. Participacija za zdravstvene storitve ni primeren ukrep, ker prizadene bolne ljudi in predvsem najrevnejše, ki so prav zaradi revščine najbolj izpostavljeni hudim oblikam bolezni, razmere pa se še poslabšajo zaradi opuščanja potrebnega zdravljenja ali zmanjšane dostopnosti zdravljenja zavrlojo nezmožnosti plačila participacije. Participacija dokazano nima vzgojnega učinka, saj ne vpliva na ljudi, ki morda neupravičeno izrabljajo dostopnost in uporabo zdravstvenih storitev.

Pripravili:

*Dunja Obersnel Kveder, predsednica komisije ZDUS
za zdravstveno varstvo starejših,
Francka Četković in Martin Toth, člana komisije*

Voda na vrtu

Za vsako obliko življenja na našem planetu je voda odločilnega pomena. Spričo napovedanih ukrepov oblasti v večini držav sveta, kjer želijo to temeljno človeško dobrino obdavniti in zaračunavati še deževnico, pomeni, da se oblastniki še kako zavedajo strateškega pomena vode, medtem ko se večina ljudi tega zaveda. Škoda je vsake kaplje, ki je speljana v kanalizacijo, zato bom opisal nekaj možnosti, kako lahko koristneje izrabimo kapnico.

Najprej je treba seveda nekaj vedeti o terenu, podnebnem pasu in rastju v vaši bližini. Znak, da je v bližini visok nivo talne vode ali pa podtalna kotanja, da gre zgolj za plast, neprepustno za vodo in za nekakšen naravni zbiralnik, so naslednje rastline: vrbe, breze, močvirske trave, ipd. Da bi se prepričali o svojo ugotovitvi, je treba po večjem deževju skrbno opazovati, kje so naravni »zbiralniki« vode.

Mlaka. Naslednji korak je ocena, koliko vode potrebujemo in kaj želimo doseči s takšno vodno kotanjo ali mlako (popestritev okolja, zalivanje, zavetje za koristne živali na vrtu, zavetje za ogrožene živalske vrste – sem sodi večina dvoživk in nekatere vrste kačjih pastirjev). Pozitivni učinek mlake ali vodne kotanje je viden na okolici v koncentričnih krogih, širokih od 30 do 50 metrov, kar ni zanemarljivo. V tem radiusu okoli večje mlake tudi v obdobju večje suše, rastline (grmovnice in drevje) bistveno bolje prenašajo vročino. Tudi v hladnejših obdobjih je okolica mlake bistveno bolj topla od drugih predelov, kar je pomembno pri načrtovanju sajenja na mraz občutljivih sadnih vrst, vendar je trebavedeti, da večina vrst ne mara visoke talne vlage. Da bi se izognili tema nevšečnostim in da bomo združili vse pozitivne učinke vodne površine, je potrebno:

- Določiti mesta za mlako (najbolj primerno je, kjer je po deževju vidna količina stoječe vode).
- Načrt za velikost (površina izkopa po zakonodaji ne sme presegati z zakonom predpisanih vrednosti, sicer pa nihče ne preganja lastnikov, če je vodna površina velika do 20 m² ali če je bil izkop narejen na mestu nekdanje vodne kotanje ali mlake).
- Namen vodne površine (najbolje je, da ta vodna površina služi čim več namenom)

Primer: vzhodni rob je v večini primerov dobro prevetren in kraj, kjer je zgodnje jutranje sonce primerno za zasaditev z breskvami, marelicami, slivami in hruškami. Severni predeli višje ob mlaki so primerni za zasaditev z rastlinami, ki zaščitijo območje »toplih delov« in ki imajo bujno rast (leska, šipek, hruška, nešplja, sliva, ringlo). Zahodni del je tisti, ki dobiva največje obilje sonca, obenem pa je zaradi vetrov in spričo dejstva, da se voda počasi ogreva in počasi ohlaja, klimatsko najbolj uspešno območje za kivi, kaki, vinsko trto, limonovce, paradižnik, papriko, buče. Južni del je predel, kjer je lahko zelenjavni vrt, pobočja proti vodi pa so sicer najbolj osončena, vendar zaradi naklonov proti vodni površini tudi najbolj. Na tem predelu je v zgornjem delu idealno območje za ureditev klasičnih gredic (solatni ali zeliščni vrt, dobro rastejo kumare, čebula, česen, zelje, ohrovt), na južnih pobočjih tudi ne sadimo na gosto vrb ali visokih zelišč, ker tako ohranjamo funkcionalnost »toplotne pasti«, obenem pa ohranjamo območje za spektakularen po-

gled na naš biotop, ki bo privabil tako poglede ljudi, postal pa tudi dom za živali. Voda iz mlake je v vsakem obdobju najbolj primerna voda za zalivanje rastlin, vendar kot lastniki mlake pri tem vedno upoštevajmo, da naj je nekaj ostane za živali v njej. Izognite se tesnjenju dna kotanje z umetnimi materiali, saj je mogoče vodno kotanjo izdelati na skoraj vsaki podlagi zgolj z materialom, ki je v bližini.

Nasvet! Če kopljete po tleh, ki po naravi ne vsebujejo veliko ilovice ali gline, si pred izkopom zagotovite nekaj kupov sveže pokošene trave in kako vrečo suhe, ilovnate zemlje. To dvojje namreč po izkopu kotanje in vibracijski obdelavi dna z bagerjem, vsujete na dno kotanje in večkrat zalijte najgloblji del mlake. Po nekaj dneh bo tudi na tleh, ki so sicer prepustna, nastala plast, ki bo temeljito zatesnila dno, najprej v najglobljem delu. Kasneje pa š postopek ponovite v plitvem delu mlake. Nekaj let (vsaj 3 leta ne grabite listja in ostankov trave ali zelišč, ki so padla v mlako in potonila. Saj se prav iz teh materialov oblikuje tanka plast, ki zamaši vse pore, kjer bi lahko uhajala voda.

Vzdrževanje okolice mlake na permakulturni način je enostavno in zahteva veliko dela. Največ časa bom bo vzelo obrezovanje vrb in grabljenje listja, vse ostalo je bolje prepustiti naravnim procesom. Rastline v globljih delih mlake so pomembni tvorca vodnega kisika. Prav tako nikoli ne oblikujte vodne kotanje s pravimi robovi in brez plitvin, kajti tam voda hitro izgubi življenjsko energijo in »zastane«, se usmradi. Vsaj en podolgovat lok plitvine ji zagotavlja nenehno kroženje. Prav tako ne načrtujete vodne kotanje brez globokega dela, ki je pomemben kot območje, ki nikoli ne zamrzne in kjer najdejo zavetje vodne živali v ekstremnih temperaturnih razmerah (mraz ali vročina). Kamenje ob vznožju teras so hranilniki toplote, ki še nekaj ur po sončnem zahodu oddajajo toploto. Če imate pomisleke, da se bodo v mlaki zaredili komarji, potem so vaši strahovi odveč. Dokazano je namreč, da v okolici »živih mlak« - mlaka, ki upošteva globoke in plitve predele in ima vsaj blag zavoj (živa voda), ni primerno okolje, kjer bi se komarji in drugi insekti preveč razmnožili, saj se v takem okolju zelo hitro naselijo vsi njihovi naravni plenilci (žabe, pupki, kozaki, kačji pastirji). Pogosto najdeta v mlaki svoj dom tudi belouška ali gož. A nikar ju ne preganjajte, saj te kače niso strupene, so pa velika pridobitev za vaše okolje. Lahko ste prepričani, da v premeru vsaj 30 metrov okoli mlake ne bo ne miši ne voluharjev. Velika verjetnost pa je, da boste lahko v neposredni bližini opazovali množico drugih divjih živali, saj jim boste z vodno površino omogočili najpomembnejšo dobrino – pitno vodo. Občasni obiskovalci mlake pa bodo tudi večje gozdne živali (kune, dihurji, lisice, veverice, polhi, zajci, fazani). Vse je odvisno od tega, ali boste mlako ogradili ali ne. Pri meni k mlaki vsako poletje med iskanjem hrane prileti tudi parček divjih rac.

Če imate kakršnokoli vprašanje ali predlog za razpravo o permakulturnim načinom gojenja rastlin ali živali, mi, prosim, pišite na milan.zabavnik@zdus-zveza.si.

Milan Zabavnik,
strokovni sodelavec ZDUS

Počitnice za vsak žep in vse okuse!

Za tiste, ki uživajte v miru in ne marate hotelskega vrveža, je prava izbira Vila Ana v Rogaški Slatini. Le 10 minut hoda do Rogaške Riviere ...

Plačate 2, bivate 3 noči (1.-31. 3. 2014)	3x nočitev z zajtrkom
Upokojenci, člani društva upokojencev	45 EUR
Ostali gostje	50 EUR

V neposredni bližini Vile Ane se nahajajo restavracije z malicami, kosili in večerjami za vsak žep. Železniška in avtobusna postaja sta oddaljeni le nekaj minut hoda. Za vse tiste, ki uživajte v objemu termalnih vrelcev, so v bližini tudi bazeni hotelov v Rogaški Slatini in Termah Olimia.

In še namig - imejte celo vilo zase! Vila Ana je odličen prostor za praznovanje rojstnega dne, obletnice itn. (za zaključene skupine do 31 oseb).

T: 05/ 6607 400, E: rezervacije@hotel-delfin.si
www.hotel-delfin.si

Iz poročil komisij ZDUS za leto 2013

Komisija ZDUS za kulturo

Pokrajinska srečanja PZDU. Vsa napovedana srečanja so bila izvedena, izbrani so bili tudi zbori za nastop na republiškem srečanju. Število zborov je bilo zadovoljivo.

Republiško srečanje PZ. Mislim, da je bilo srečanje kakovostno. Pika na 'i' pa je spomin na zgoščenko, na katero smo lahko vsi ponosni.

Večer pesmi in plesa. Zagotovo zanimiva prireditve, a za letos moramo najti še kako bolj izvirno skupino. Vsak član komisij bo raziskal svoje področje.

Likovna kolonija. Ob koloniji v hotelu ZDUS Delfin v Izoli smo letos pripravili kolonijo tudi v Vili Ana v Rogaški Slatini.

Naj voščilnica. Odziv je bil zadovoljiv.

Zamejski zbori. Žal nam ni uspelo pridobiti zbora iz avstrijske Koroške, prišli pa so naši zamejci iz Italije.

Pesmarica Ne damo se. Po svojih močeh poskušamo prodati še kak dodaten izvod, saj pesmarica zasluži našo pozornost. Stroški so pokriti, premajhno zanimanje za pesmarico in zgoščenko pa opozarjajo, da še ne moremo govoriti o »identifikaciji« in pripadnosti organizaciji, ki naj bi povezovala starejšo populacijo.

Posvet z JSKD. Imeli smo srečo, da smo opogumili mlado zdravnico na onkologiji in eno najboljših zborovodkinj na Dolenjskem Katjo Jarm, da se je udeležila delavnic na Poljskem in njen prispevek na posvetu je bil sprejet.

Delo na terenu. Morda bi morali člani naše komisije vsak na svojem območju še bolj spremljati dogajanje v društvih.

*Anton Kotar,
predsednik komisije*

Komisija ZDUS za gospodarstvo

Poročilo komisije ZDUS za gospodarstvo zadeva obdobje od 18. julija 2013 do konca leta, saj sem mesto predsednika komisije zaradi odstopa dotedanjega predsednika komisije prevzel na 8. seji komisije ZDUS za gospodarstvo 18. julija 2013. Komisija je imela v tem obdobju dve izredni in eno korespondenčno sejo.

- Prva izredna seja je bila sklicana zaradi nujnosti sprejetja zakona o Slovenskem državnem holdingu (SDH). Svoja videnja so predstavili Ana Bilbija in Branka Kastelic ter Marko Golob in Aldo Trnovec.
- Druga izredna seja je bila sklicana ob sprejemanju nepremičninskega zakona. Na tej seji so bili sprejeti štiri sklepi, ki so bili temelj za pogovore s predsednico vlade, s poslanci DZ, nevladnimi organizacijami in s civilno družbo.
- Korespondenčna seja je bila namenjena predlogu za spremembo 4. in 5. odstavka 406. člena ZPIZ-2 (za upokojene nosilce s. p.). Predlog je bil poslan poslanskim skupinam, ministrstvu za delo in nevladnim organizacijam. Uveljavitev

zakona je bila preložena za leto v tem času pa je treba sodelovati pri pripravi zakona. Predlog je pripravila Branka Kastelic.

Kot predsednik komisije za gospodarstvo sem sodeloval:

- v pogovorih z Diners klubom o razširitvi ponudbe;
- pri pripravi predloga sprememb zakona o nepremičninah in pogovorih s predsednico vlade in predstavniki nevladnih organizacij in civilne družbe;
- pri ustanovitvi Modrega centra pri ZDUS;
- v pogovorih z zavarovalnico Generali za ponudbo o posebnem popustu za člane ZDUS;
- v pogovorih s Poštno banko za ponudbo za naše člane;
- na posvetu o socialnem podjetništvu in kooperativah na Gospodarskem razstavišču;
- v pogovorih z direktorico Delfina, na katerem sva ugotovila, kje in na kakšen način lahko pomagamo pri napotitvah gostov v hotel Delfin;
- v pogovorih s predstavniki koroških Slovencev, kako organizirati obisk hotela Delfin in Vile Ana in
- v pogovorih s PZDU Celje, kako predstaviti ZDUS na MOS v Celju.

*Toni Rifej,
predsednik komisije*

Komisija ZDUS za izobraževanje in publiciteto

Komisija ima osem članov, od katerih se je polovica udeležila dveh sej v letu 2013.

Konec decembra 2012 smo sprejeli plan dela, v katerem smo se med drugim zavezali, da bomo poročali javnosti o delu ZDUS. S tem smo imeli v mislih delovanje organov, sprejemanje sklepov in odločitve vodstva o stališčih in smernicah pri reševanju kriznih razmer.

Načrt nam je uspel le v zadnjem delu, prvega skoraj nismo uresničili, ker tudi lani nismo dobivali vabil na seje organov ZDUS, o odločitvah vodstva pa nas iz pisarn na Kebetovi 9 nihče ni obveščal. Sej komisije zaradi stroškov ni bilo, tako da smo jeseni izkoristili priložnost in se srečali v Cankarjevem domu na otvoritvi Festivala za tretje življenjsko obdobje, saj je večina članov komisije o tem poročala za svoje medije. Tudi Vzajemnost je z našo pomočjo objavila več, kot bi sicer. Tudi kar zadeva izobraževanje, smo delovali na podoben način, strokovno, vendar prepuščeni sami sebi, ker nas je zapustila Zdusova izobraževalka iz projekta Starejši za starejše. Izobraževalni del naše komisije je ostal v celoti na plečih podpredsednice komisije upokojene pedagoške delavke Vide Bogataj.

Tako smo člani komisije delovali individualno, kot posamezni upokojeni profesionalci, v medijih, ki so nam na

voljo, in v organih, kamor smo bili delegirani: v svetu Vzajemnosti, v svetu za starejše mestne občine Ljubljana, sami smo poiskali druge povezave z nevladnimi organizacijami, kot so CNVOS, Teden vseživljenjskega učenja, Tretja univerza, Inštitut Antona Trstenjaka ipd. S spleta smo se seznanili o težavah starejših v drugih delih Evrope in v svetu, spremljali smo delo AGE in drugih evropskih nevladnih povezav. Sodelovali smo s spletnimi stranmi, ki so namenjene starejšim in seznanjajo upokojence o spremembah zakonodaje, kot je n. pr. Mojaleta.si, sodelovali smo z radiem Evropa 05, čeprav ni več imel pogodbe z ZDUS. Članke smo pisali tudi v mesečnik Ljubljana.

- Bojan Rajk je vsak teden (50 oddaj v letu 2013!) na radiu Murski val v oddaji Zlate niti, namenjeni starejšim, s pomočjo naše spletne strani in mesečnika ZDUS plus poročal o delu ZDUS.
- Enako je delovala Mimica Kidrič na Radiu Šmarje pri Jelšah, Štajerski val, na katerem ima vsak četrtek tridesetminutno oddajo Jesensko cvetje. Govorila je o upokojenski politiki in seznanjala poslušalce o delu društev upokojencev v Obsotelju, na Kozjanskem in celotni celjski ter podravski regiji.
- Vida Bogataj je kot članica upokojenih pedagoških delavcev Slovenije (DUPDS) in predstavnica ZDUS zastavila način, kako lahko vse generacije spoznajo in občutijo vrednote vzgoje in izobraževanja v vseh zgodovinskih in različno strokovno usmerjenih obdobjih.
- In na koncu še Lada Zei, predsednica komisije četrto leto, ki sem bedela nad delom in spodbujala kljub krizi zunaj in znotraj.

Kot vsa leta doslej, sem poskušala s svojim delom širiti vedenje o ZDUS, organizaciji, brez katere slovenski upokojenci ne bi imeli nobenega vzvoda, s katerim lahko, če tako hočejo, dosežejo karkoli. Ponosna sem, da sem lani uspešno pripeljala do konca mednarodni projekt Mix@ges, ki je svoj zaključek doživel v Ljubljani na prostoru med ministrstvom za kulturo in muzeji okrog Sema. Projekt je pred mesecem prejel visoko priznanje, evropsko nagrado tudi po naši zaslugi, saj smo uvedli novost, ki jo za nami ponavljajo na Dunaju: sodelovanje starejših z mlajšo skupino ljudi s posebnimi potrebami, vse podloženo z umetnostjo in elektronskimi mediji.

*Lada Zei,
predsednica komisije*

Komisija ZDUS za tehnično kulturo

Komisija je v letu 2013 delovala skladno z kadrovskimi in materialnimi zmožnostmi. Sestala se je enkrat, so se pa posamezni

člani komisije spričo delovnih zadolžitev sestajali večkrat po potrebi (priprava foto natečaja, priprava programa prometne varnosti, priprava ustvarjalne delavnice ročnih del ipd.).

- ZDUS je kot eno prednostnih nalog sprejel skrb za varnejšo mobilnost starejših. V sodelovanju z dr. Majdo Karlovšek (Fortex) smo pripravili anketo o mobilnosti v zrelih letih. Anketa obsega najpomembnejše podatke o mobilnosti starejših voznikov ter o težavah, s katerimi se srečujejo starejši vozniki.
- V aprilu smo sodelovali v akciji starejši voznik, ki jo je v 12 krajih po Sloveniji pripravila Agencija za varnost v prometu. Udeleženci in udeleženke so bili navdušeni nad akcijo. Starejši vozniki so imeli možnost preveriti znanje o vožnji v prometu s pisnim testom za preverjanje, preveriti način vožnje z ocenjevalcem za opravljanje voznških izpitov ter z instruktorjem vožnje izboljšati svoj način vožnje in pridobiti informacije o nadzoru prometa.
- Fotografski natečaj smo pripravili v sodelovanju s programskim svetom Festivala za tretje življenjsko obdobje in organizatorjem. Prejeli smo 69 fotografij, med katerimi so člani komisije izbrali zmagovalno fotografijo Nevenke Vidmar - Tako na Gori sadimo krompir ter 19 fotografij, ki so bila razstavljene na fotografski razstavi festivala, njihovi avtorji pa so prejeli priznanje.
- Zdusova ustvarjalna delavnica ročnih del, hotel Delfin, od 16. do 20. decembra. Na razpis, ki smo ga objavili, se je javilo več kot 50 avtoric in avtorjev. Komisija je izbrala izdelke 10 avtorjev, ki so v hotelu ZDUS Delfin vodili delavnice za izbrane udeležence razpisa. Delavnic se je udeležilo 30 upokojenk in en upokojenec, ki so aktivno sodelovali v 9 delavnicah. Udeležencem se je pridružilo še 8 hotelskih gostov. Na delavnici smo izdelali tudi 600 unikatnih novoletnih voščilnic za hotel ZDUS Delfin in pripravili zaključno razstavo v avli hotela.

*Andrej Jus,
predsednik komisije*

Komisija ZDUS za informatiko

V letu 2013 smo imeli en skupni sestanek in več sestankov po posameznih področjih delovanja (Orpo, spletna stran ZDUS) in komunicirali med seboj po elektronski poti ter po telefonu. Drugega predvidenega sestanka na jesen nismo imeli zaradi varčevanja pri potnih stroških.

- Obnovili smo pogodbo o sodelovanju med ZDUS in Orpo, d. o. o.
- V začetku leta je Orpo, d. o. o., posredoval predlog izobraževanja. Do konca leta 2013 se potem na tem področju kljub drugačnim pričakovanjem komisije ni zgodilo nič konkretnega.

- Orpo, d. o. o., je ZDUS poslal predlog za prenos podatkov iz Orpa v Vzajemno samopomoč. Od tu dalje se ni zgodilo nič konkretnega.
- Kot rezultat sodelovanja v projektu Asistent IJS in združenja občin, kjer je ZDUS sodelovala kot partner, je jeseni 2013 na Zdusovi spletni strani ugledal luč sveta pomočnik Zdusko.
- Nadgradnja spletne strani podjetja Imago s forumi (aktivno državljanstvo, pravni nasveti, pacientove pravice) zaradi pomanjkanja denarja ni bila sprejeta.
- Člani IT komisije so aktivno sodelovali v testiranju 2. SA-APHO prototipa oktobra 2013.

*Alenka Reissner,
predsednica komisije*

Komisija ZDUS za kadrovske in organizacijske zadeve

V letu 2013 je imela komisija tri redne sej, nobene izredne in 3 korespondenčne.

Predlogi aktov

- Komisija je pripravila pravilnik o delovnih razmerjih, ki v skladu z ZDR-1 določa pravice, dolžnosti in odgovornosti delavcev. Upravni odbor je 19. 2. 2013 potrdil pravilnik in nato 5. 6. 2013 še njegove dopolnitve.
- Komisija je pripravila o sistemizaciji delovnih mest. Akt ureja notranjo organizacijo in sistemizacijo delovnih mest in ga je 5. 6. 2013 potrdil UO ZDUS.
- Komisija je pripravila poslovnik o delu organov in delovnih teles ZDUS.

Poslovnik določa naloge organov in delovnih teles ZDUS. Poslovnik je UO ZDUS potrdil 18. 4. 2013, zatem pa 5. 6. 2013 še spremembe in dopolnitve.

Kadrovski predlogi

- Komisija je 2. 9. 2013 pripravila razpis za imenovanje kandidatov za predstavnike upokoencev v svetu ZPIZ. Razpis je bil poslan pokrajinskim zvezam društev upokoencev.
- Na seji 24. 9. 2013 je komisija predlagala UO ZDUS imenovanje dveh kandidatk, in sicer Anke Tominšek iz Ljubljane in Brede Pečan iz Izole.

Priznanja ZDUS

Komisija je 22. 4. 2013 objavila razpis za zbiranje predlogov za kandidate za priznanja ZDUS. Od prispelih 190 predlogov za priznanja jih je 164 izpolnjevalo pogoje za dodelitev, v šestih primerih pa je bilo po 3. odstavku 34. člena pravilnika podeljeno višje priznanje.

*Vida Karolina Rozman,
predsednica komisije*

Komisija ZDUS za šport, rekreacijo in gibalno kulturo

Komisija ima šteje 14 članov, po enega predstavnika pokrajin in enega predstavnika olimpijskega komiteja Slovenije. Komisija se je na priporočilo UO ZDUS, da je treba delo racionalizirati, enkrat sestala na plenarni seji. Opravljene pa so bile tudi tri korespondenčne seje.

Področje športa

To področje štejemo za najbolj urejeno, kar gre zasluga športnikom, ki svojih navad ne opustijo tudi v poznejših letih. Na ravni državnih prvenstev izpolnjuje pogoje prirejanja

(več kot 50 odstotkov pokrajin) sedem panog, medtem ko v pokrajinah gojijo nekaj več panog, vendar po poročanju pokrajinskih zvez nobena dodatna panoga v letu 2013 ni dosegla praga 50-odstotne zastopanosti.

Kar zadeva pravilnik športnih tekmovanj v letu 2013, nismo imeli večjih težav, izvzemši nekaj usklajevanj pri kegljanju s kroglo na vrvcici. V prihodnje vidimo več težav pri organizaciji športih tekmovanj in manj pri pravilih.

Edino, kar bo treba popraviti v prihodnje, so poročanja s tekmovanj, ki zamujajo ali pa so poročila pomanjkljiva.

Množična rekreacija

To področje naj bi bilo namenjeno kar največjemu številu našega članstva, ki je za svoja leta še v dobri fizični kondiciji in zdravju. Želimo si, da bi bili seznanjeni s tem, kaj se dogaja na terenu, posebno bomo veseli primerov dobre prakse, ki bi jih namenili vsemu članstvu.

Gibalna kultura

Ta del dejavnosti je namenjen članstvu, ki so tako ali drugače zdravstveno ali gibalno prizadeti. V tem primeru pa smo šele na začetku, saj se že tri leta dogovarjamo, da naj pokrajine sporočijo ime človeka, ki bo skrbel za gibalno kulturo. S njimi bi opravili uvajalni tečaj.

*Mihael Majerle,
predsednik komisije*

Komisija ZDUS za zdravstveno varstvo starejših

V letu 2013 je komisija uresničevala svoje načrte, ki si jih je zastavila v programu, nadaljevala je s prizadevanji za razvoj javnega zdravstvenega sistema in s pripravo zdravstvene reforme ter se prek svojih predstavnic in predstavnikov v skupščini ZZZS zavzemala za delovanje in financiranje javnega zdravstvenega sistema ter za doseženo raven zdravstvenih pravic ljudi.

Imeli smo le štiri seje, v drugi polovici leta pa smo zaradi pomanjkanja sredstev za potne stroške pripravljali stališča in se o njih usklajevali po elektronski pošti.

- Na 8. seji 15. 3. 2013 smo se odločili, da bomo obiskali vse poslanske skupine in jih seznanili z stališči ZDUS o najpomembnejših usmeritvah razvoja zdravstvenega sistema in zdravstvene reforme, ki so bila že večkrat preverjena med našim članstvom, to pa so: zagotavljanje solidarnosti in pravičnosti v financiranju javnega zdravstvenega sistema, zagotavljanje dostopnosti, univerzalnosti in kakovosti zdravstvenih storitev (vključno s krepitvijo primarnega zdravstvenega varstva in določitvijo mreže javne zdravstvene dejavnosti), razvoj dinamičnega javnega zdravstvenega sistema (odziven na spremembe zdravstvenega stanja prebivalstva, finančne zmožnosti, kadrovske zmogljivosti, izboljševanje kakovosti zdravstvenih storitev), zdravstvena dejavnost s svojim temeljnim poslanstvom pri zadovoljevanju potreb prebivalstva mora ostati prevladujoče javna in nepridobitna, zasebno opravljanje zdravstvene dejavnosti znotraj javne zdravstvene dejavnosti mora biti v vseh aspektih ločeno od javnega izvajanja, koncesije morajo biti dobro urejene z zakonskimi določili (za določen čas, upravičene s potrebami mreže, stalen nadzor kakovosti opravljanja dela in finančnega poslovanja).

- Obravnavali smo predlog pravilnika o razvrščanju zdravil na liste, ki ga je UO ZZZS poslal v potrditev skupščini. Sprejeli smo stališče, da pravilnik ni usklajen z ZZVZZ in pravili OZZ in zato ni primeren za sprejem na skupščini. Pooblastili smo naše predstavnike v skupščini, da zagovarjajo naše stališče, ki smo ga tudi posredovali ministru za zdravje in ZZZS. Obravnavali smo tudi predlog zakona o lekarniški dejavnosti in oblikovali stališče, da je treba lekarniško dejavnost urediti v enotnem zdravstvenem zakonu, ter to stališče sporočili MZ in UO ZZZS.

- Na 9. seji 7. 5. 2013 smo se seznanili z napredovanjem zdravstvene zakonodaje, s potekom predstavitve naših stališč o razvoju zdravstvenega sistema poslanskim skupinam in z nepravilnostmi pri financiranju zdravstvene nege v DSO.

- Na 10. seji 21. 6. 2013 smo obravnavali predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (interventni zakon), s katerim bi povečali pravičnost v financiranju obveznega zdravstvenega zavarovanja z razširitvijo prispevnih osnov na vse dohodke in z določitvijo realnih prispevnih osnov za skupine zavarovancev. S tem bi zaustavili povečevanje primanjkljaja v zdravstveni blagajni. Odločili smo se odločno zahtevati čimprej sprejetje interventnega zakona in da o tem obvestimo javnost, vlado, sindikate in poslanske skupine.

Seznanili smo se tudi s povečevanjem dobička iz dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja v Vzajemni, za katerega je doslej veljalo, da pri vsaki zavarovalnici polovico dobička od dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja namenijo za razvoj tega zavarovanja. Interventni zakon naj bi to določilo odpravil. Dogovorili smo se, da bomo skušali doseči črtanje tega določila ali dopolniti z zahtevo, da se ta sredstva, ki so se nabrala v zadnjih letih, vrnejo zavarovancem v obliki bonitet. S svojimi zahtevami smo seznanili tudi upravo Vzajemne in zahtevali, da tudi dobiček iz dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, ki je nastal v letošnjem letu, vrne v obliki nižanj premij.

- Na 11. seji 16. 12. 2013 smo se sestali z novoizvoljenimi predstavnicami in predstavniki v novem mandatu skupščine ZZZS ter oblikovali stališča ZDUS za 2. sejo skupščine ZZZS. Na 1. seji skupščine ZZZS 25.10.2013 so bili iz ZDUS izvoljeni Dunja Obersnel Kveder, Andreja Peternelj in Rosvita Svenšek ter Andrej Gerenčer (član UO) in Martin Toth, iz sindikata upokojencev Slovenije Frančiška Četkovič, iz Zveze klubov Maksa Perca Slovenije pa Niko Jurišič. Dogovorili smo se tudi, da bo skupina upokojencev na skupščini podala predlagala, da Skupščina ZZZS sprejema predloženi finančni načrt za leto 2014 kot začasni finančni načrt, ki velja in se uporablja do 30. 6. 2014. Od vlade pa smo zahtevali, da iz sredstev proračuna pokrije primanjkljaj ZZZS iz letošnjega in minulih let te sprejeme zakone in predpise, potrebne za zdravstveno reformo, in s tem tudi zagotovi stabilno in vzdržno financiranje obveznega zdravstvenega zavarovanja.

- Udeležili smo se posveta o financiranju zdravstvenih sistemov, ki ga je pripravilo MZ v sodelovanju s strokovnjaki za zdravstvene sisteme evropskega urada Svetovne zdravstvene organizacije. Prav tako smo sodelovali tudi na po-

svetu o pravicah starejših, ki ga je pripravil ZDUS, in pri oblikovanju Nacionalne strategije aktivnega staranja.

*Dunja Obersnel Kveder,
predsednica komisije*

Komisija ZDUS za mednarodne odnose

V letu 2013 je imela komisija dve seji, obe v prvem polletju. V drugem polletju se komisija ni sestajala, pomembnejše informacije pa smo članom posredovali po elektronski pošti. Komisija je opravila naloge iz programa za leto 2013, ki niso bile vezane na večje finančne izdatke zveze, izvzemši tiste, namenjene sofinanciranju aktivnosti društev, in tiste, ki so zadevali vlogo zveze v mednarodnih organizacijah.

- Osrednja naloga je bil razpis za dodelitev in odobritev sredstev kot pomoč društvom v akcijah mednarodnega sodelovanja. Prijavilo se je 29 društev. Obseg sredstev, ki jih za to nalogo namenja ZDUS, je dokaj skromen - le 4.800 evrov.

- V vlogi predstavnice ZDUS sem se aprila udeležila zasedanje generalnega sveta Eurag v Luksemburgu in predstavila nekaj aktivnosti in projektov naše organizacije, kot so programi AOBIS, HELPS, Info točka, svetovalnica za izboljšanje bivanja starejših, Starejši za starejše, posredovala pa sem tudi gradivo za objavo na spletni strani Eurag.

- Jesenskega zasedanja generalnega sveta Eurag v Rigi se nismo udeležili. Priporočila sveta sem v prevodu posredovala članom komisije in članom strokovnega sveta (objavljena so bila tudi v ZDUS plusu.)

- Naslednje zasedanje GS Evrag bo aprila 2014 v Tirani in bilo bi dobro, da bi se ga udeležili.

- ZDUS in naša komisija sta se vključila v mednarodno pobudo nevladnih organizacij ADA, iniciativo v podporo prizadevanjem za pripravo in sprejem konvencije o zaščiti človekovih pravic starejših na zasedanju OZN.

- S predsednico ZDUS smo obiskali predsednika države, ministrstvo za zunanje zadeve in evroposlanca v Bruslju, jih seznanili z akcijo ADA, z dogajanjem na področju pripravljanja konvencije ter jih zaprosili za podporo. Konference se je udeležilo kakih 50 članov naše organizacije.

- Na povabilo organizatorjev se je predsednica ZDUS udeležila tudi zasedanja delovne skupine v New Yorku, kjer je tudi z nevladne strani uspešno predstavila naša prizadevanja in projekte seniorjev v Sloveniji (poročilo je bilo objavljeno v ZDUS plusu).

- Na zasedanju sveta za človekove pravice v Ženevi je bila v septembru sprejeta resolucija o imenovanju posebnega neodvisnega izvedenca, ki bo proučil stanje na področju zaščite človekovih pravic starejših in o tem tudi svetoval državam ter vsako poročal svetu v Ženevi in prek njega OZN. Povzetek nalog posebnega izvedenca smo po elektronski pošti posredovali članom komisije in članom strokovnega sveta.

- Kot predstavnica komisije ZDUS za mednarodne odnose sem se udeležila srečanja z makedonsko delegacijo na Festivalu za tretje življenjsko obdobje.

*Jožica Puhar,
predsednica komisije*

S terena

Tretje srečanje projektnih partnerjev NET - Age

V Novem Sadu je bilo konec novembra tretje srečanje 12 partnerjev projekta NET - Age. Pred uradnim srečanjem je bilo prvo izobraževanje v projektu NET - Age posvečeno evropski politiki in skrbi za starejše: kako spodbujati aktivno vlogo starejših v družbi – demografsko in socialno vprašanje, boj proti revščini in socialni izključenosti in partnerstvo in sodelovanje med javnim in zasebnim sektorjem.

Na izobraževanju so v imenu ZDUS sodelovali Mirjam Morénčin, Rožca Šonc in Aldo Ternovec. Sledile so predstavitve lokalnih delavnic, ki jih je predstavila koordinatorka ZDUS pri projektu Jerneja Ternovec.

Drugi dan srečanja pa so udeleženci namenili pregledu projektnih aktivnosti.

Naslednje srečanje projektnih partnerjev in drugo izobraževanje bo marca letos v Črni Gori.

info.zdus

ZDUS in DeSUS skupaj za pravice starejših

V domu DU Logatec so se srečali predstavniki Zveze društev upokojencev Slovenije za notranjsko regijo in stranke DeSUS. Predsednica Zveze dr. Mateja Kožuh Novak in predsednik DeSUS in minister Karel Erjavec sta udeležence seznanila s stališči zveze in stranke do perečih političnih in družbenih vprašanj, kot so zdravstvo, dolgotrajna nega in pokojnine.

Kot je uvodoma dejal gostitelj, predsednik DU Logatec Vladimir Puc, skušajo upokojenci svojo usodo in usodo otrok usmerjati na pravo pot, k čemur naj bi pripomoglo tudi decembrsko skupno srečanje. »DeSUS se bo tudi v letu 2014 zavzemal proti zniževanju pokojnin in za ohranitev letnega dodatka za rekreacijo tistim upokojencem, ki prejema najnižje pokojnine,« je med drugim poudaril predsednik DeSUS Karel Erjavec in spomnil na naravno povezanost stranke z društvi upokojencev. Posebej je opozoril na nujnost ohranitve javnega zdravstva, kar bodo ob pokojninah in regresu temeljne zahteve DeSUS v novi koalicijski pogodbi. »Prepričan sem, da nam bo uspelo sanirati banke, želim pa si, da tisti, ki so povzročili milijardne luknje, tudi odgovarjajo za to,« poudarja Erjavec, ki opaža, da kriza v Evropi pojema, kar je dober obet tudi za Slovenijo.

Predsednica ZDUS dr. Mateja Kožuh Novak pa je člane društev vnovič pozvala, naj redno obiskujejo poslance, ob uvedbi davka na nepremičnine pa se je zavzela za medsebojno pomoč upokojencev.

Razpravljavci so se po uvodnih nagovorih med drugim vprašali, kam gre slovenska družba, in pri tem ugotavljali, da vse bolj postaja nestrpna do tistih, ki so žrtve tajkunskega plenjenja in predlagali, naj se ZDUS in DeSUS kot tretji par-

tner pridruži še sindikat, saj se bodo tako skupaj odločneje odzvali na pritiske vlade.

Predstavniki ZDUS in DeSUS so se še enkrat sestali v januarju v Ljubljani in se dogovorili za nadaljnje sodelovanje.

*Blanka Markovič Kocen in
info.zdus*

Kvarteta klarinetov Godbe ljubljanskih veteranov na DVD

Kvartet klarinetov Godbe ljubljanskih veteranov, ki ga sestavljajo Marko Lednik Milan Pavliha in Zvone Richter (klarinet) ter Matevž Mercina (basovski klarinet), je po nekaj javnih nastopih v Ljubljani, na Govejku in v Škofji Loki posnel enega od koncertov (produkcija Herman Lukan) in izdal DVD. Na

koncertu so »postabrahamovci« igrali v Plečnikovi cerkvi sv. Frančiška Asiškega v Šiški prirejeno glasbo skladateljev W. A. Mozarta, G. F. Händla, J. E. Schmidta, N. C. Bochse, J. S. Bacha, našega L. Belarja in F. Gruberja. Njihovi tonski in umetniški dosežki daleč prekašajo podobne zasedbe v Sloveniji.

dr. Franc Križnar

Jezikovni tečaji za starejše odrasle

Poučevanje in učenje se tesno povezuje s socialnim in družbenim položajem, še posebej na področju jezikovnega izobraževanja.

Slovenija se po znanju tujih jezikov uvršča v evropski vrh. Raziskava Statističnega urada RS za leto 2011 razkriva, da kar 93 odstotkov odraslih med 18 in 69 let govori vsaj en tuj jezik, pri čemer prednjačijo angleščina, nemščina in jeziki nekdanje skupne države. Pa vendar tako visok odstotek pri podrobnejši analizi starostnih skupin pokaže, da se s starostjo manjša delež oseb z znanjem angleškega jezika.

Starejši odrasli nimajo enakih potreb in motivacije za učenje tujih jezikov, kot jo ima aktivno prebivalstvo, ki mu znanje tujih jezikov omogoča večjo mobilnosti in boljše zaposlitvene možnosti tudi v tujini. Za starejšega odraslega je ta učna pot otežena, saj mora najprej ugotoviti, kaj je njegova motivacija, čemu se učiti novega jezika v poznih letih in kako ohraniti motivacijo za učenje. Kot najpogostejši možen razlog za motivacijo pri učenju tujih jezikov raziskave navajajo stike s sorodniki in prijatelji, ki živijo v tujini.

Vsaka starostna skupina ima svoje učne potrebe, zato ostaja vprašanje, ali naj se starejši odrasli učijo skupaj z mladimi odraslimi ali pa je primerneje, da se vsak uči znotraj svoje starostne skupine? Starejši odrasli se pogosto radi učijo, kot so se učili v preteklosti, zato jim novi stili učenja lahko zbudijo občutek negotovosti. Zato strokovnjaki za starejše odrasle svetujejo t. i. »podporno učenje« ali »učenje s podporo«, ki upošteva s starostjo povezane ovire.

D. L.

Prva izmenjava upokojencev pri nas

Do prve izmenjave starostnikov z uporabo orodja LinkedAge je prišlo med 14. in 17. januarjem 2014 med dvema slovenskima domovoma za ostarele: Domom upokojencev dr. Franceta Bergelja z Jesenic in Domom starejših občanov Radenci, ki sta za udeleženci tudi pripravili tudi poseben program. Z Jesenic se je izmenjave udeležila 73-letna Mihaela Roth, iz Radencev pa 90-letna Brigita Živec.

»LinkedAge je super! Povezuje, združuje in obenem dviguje delo doma in poslovanja na višjo raven. Če vidijo ljudje v drugem domu nekaj dobrega, lahko to prenesejo v svoj domači dom,« je povedala udeleženka izmenjave iz Doma upokojencev Jesenice Mihaela Roth. Tudi udeleženka izmenjave iz Doma starejših občanov Radenci Birgita Živec je bila nad izmenjavo navdušena, pohvalila je izvirno zamisel in dodala, da je izmenjava »... za tistega, ki se zna prilagoditi spremembam, dobrodošlo razvedrilo.«

Ob vrnitvi in srečanju sta bili obe udeleženci izmenjave enotni v oceni, da sta se imeli odlično in da bosta tako izmenjavo priporočili tudi drugim ter spodbudili več sostanovalcev, da zberejo pogum in si pridobijo nove izkušnje v drugem domu in kraju.

»Nekaj izkušenj že imamo s stanovalci iz tujine (Avstrija, Kanada, Nemčija, ZDA, Venezuela ...). Verjamemo, da bo velika večina populacije želela starost preživljati v domačem in znanem okolju, torej blizu svojih. Oblikuje pa se populacija, ki bo v starosti videla priložnost za uresničitev svojih še ne izživetih sanj, ciljev, želja, med katere morda sodi tudi spoznavanje novih krajev in tkanje novih socialnih vezi,« je povedala Mateja Hauser, direktorica Doma starejših občanov Radenci.

In kaj je LinkedAge? Je globalno komunikacijsko orodje, ki z oddajo neizkoriščenih zmogljivosti omogoča socialnim zavodom, da ustvarijo nov vir prihodkov, hkrati pa ponuja tudi možnost izmenjave med stanovalci različnih domov po vsem svetu, kar je dodana vrednost v ponudbi domov. Prav mobilnost starejših ter promocija seniorskega turizma sta ena od prednostnih nalog Evropske unije na tem področju, zato je ideja LinkedAge še posebej privlačna, ker s svojo ponudbo starejšim ponuja kratko bivanje v obliki počitniške izkušnje. Projekt LinkedAge so doslej povsod sprejeli z velikim zanimanjem in navdušenjem, saj se zaradi demografskih sprememb vsi dejavniki zavedajo, kako nujno je trg prilagoditi aktivnemu starostniku.

info.zdus

Ali so hibridi primerni za starejše voznike?

Pričakovati je, da se bo število voznikov, starejših od 65 let, v naslednjih petnajstih letih podvojilo. Na to dejstvo bodo morali odgovoriti tudi proizvajalci avtomobilov in izdelati starejšim čim bolj prijazna vozila. Delen odgovor na njihove potrebe so sicer že vse večje možnosti prilagajanja voznikovega sedeža in volana in kar je morda najpomembnejše – dobra preglednost med vožnjo.

Ko pa gre za ekologijo, ni dvoma, da so pravi odgovor na zahteve časa hibridna vozila.

F. H. iz Ljubljane zadevo komentira: »Saj bi pri svojih letih kupila hibrida, samo njihova cena je previsoka - zakaj bi kupovala hibrida, če je cena klasičnega avtomobila nižja?« Verjamemo, da voznikom, ki se odločijo za nakup vozila z okolju prijazno tehnologijo, kmalu ne bo več potrebno sprejemati kompromisov na račun drugih zmogljivosti avtomobila.

info.zdus

Pokrajinska srečanja prostovoljcev Starejši za starejše

Leto 2013 je minilo v prijetnem druženju prostovoljk in prostovoljcev programa Starejši za starejše. Več kot tri tisoč prostovoljk in prostovoljcev se je udeležilo 14 pokrajinskih srečanj.

Na programu Starejši za starejše se s srečanji poskušamo vsaj nekoliko zahvaliti prostovoljkam in prostovoljcem za njihov trud in dobro voljo, ki jo skozi vse leto delijo starejšim v svoji okolici.

Prostovoljci s Primorske, Dolenjske in Bele krajine so se srečali v športni dvorani Šolskega centra v Tolminu, kjer jih je nagovoril tolminski župan Uroš Brežan, zatem pa so lahko uživali v prijetnem kulturnem programu. Srečanje je bilo v okviru praznovanja 300-letnice tolminskega punta, izdatno pa ga je podprla občine.

Poleti so se prostovoljci Zg. Podravja srečali v telovadnici OŠ Sladki vrh. Koordinatorke so poskrbele, da je bilo ozračje prijetno in da na mizi ni zmanjkalo peciva.

Prav tako so se poleti prostovoljci z Gorenjske pridružili srečanju aktivnih članov in prostovoljcev PZDU Gorenjske, ki je bilo v Ribnem pri Bledu.

Pripravili so krajši kulturni program, pogostitev in zabavo z ansamblom. Tudi prostovoljke iz Savinjske pokrajine so poleti pripravile letno srečanje na Primorskem. Ogledale so si

vas Hrastovlje in znamenite freske, potem pa so nadaljevale pot z ogledom Luke Koper in izlet sklenile s kosilom v hotelu Delfin.

Srečanje pomurskih prostovoljk in prostovoljcev je bilo prav tako v poletnem mesecu v prostorih lovskega doma v Krogu pri Murski Soboti. Sklenili so, da se naslednje leto spet srečajo še v večjem številu.

Jeseni pa so se v hotelu Delfin zbrali prostovoljci iz širšega območja Celja in Obale. Osrednji dogodek srečanja je bil podpis dogovora o sodelovanju koordinatorev in prostovoljcev PZDU Celja in Južne Primorske.

Prostovoljke Posavja so prav tako obiskale hotel Delfin in se po kosilu udeležile vodenega ogleda Izole in sečoveljskih solin. Notranjska regija pa je svoje srečanje pripravila

v restavraciji Uršula na Uncu. Dogodek so posvetili dnevu starejših in zanj pripravili tudi kratek kulturni program.

Prostovoljci Ljubljanske regije so srečanje izpeljali v gostišču Bencak v Domžalah. Prav vsako upokojensko društvo je prispevalo k pestremu programu.

Oktobra so se za izlet odločili tudi prostovoljci in prostovoljke Sp. Podravja, ko so se obiskali Podčetrtek, Olimje in Jelenov greben, kjer so si ogledali farmo jelenov in imeli skupno kosilo.

Prostovoljke Zasavske regije so se odpravile v Kočevje, kjer so jih pričakale prostovoljke programa Starejši za starejše DU Kočevje. Ogledale so si mesto in mestni muzej ter predstavo v Šeškovem domu.

V novembru so se srečali prostovoljci in prostovoljke Koroške regije. Srečanje je bilo v restavraciji Dular v Kotljah. Pripravili so kulturno-zabavni program, večer pa končali ob dobri hrani ter ubranih zvokih glasbene skupine. Novembra so se v Velenju, v restavraciji Kolodvorskega srečali še prostovoljci šaleške pokrajine. Srečanje je bilo tudi medgeneracijsko obarvano, saj so kulturni program izpeljali mladi glasbeniki iz glasbene šole Velenje.

Janja Česnik

Vodstvo ZDUS z notranjskimi predsedniki DU

V sredini meseca januarja sta se predsednica ZDUS dr. Kožuhova in podpredsednik Donko sestala s predsedniki notranjske koordinacije DU, ki združuje DU Cerknica, Rakek, Loška dolina, Vrhnika, Bloška planota, Dragomer Lukovica, Rovte in Logatec, predsednika DU Borovnica pa ni bilo. Gostitelj srečanja je bilo DU Logatec.

Uskladili so termini občnih zborov društev in se dogovorili, da bo tradicionalno srečanje notranjskih upokojencev 13. oz. 14. septembra v Logatcu. Predsednica ZDUS je zbrane pozvala, da člani njihovih DU redno obiskujejo poslance, da se njihovi člani (in nečlani) v čim večjem številu udeležijo bližnjih volitev ter jih povabila k včlanitvi v sklad vzajemne samopomoči pri ZDUS, ki ne posluje po bančnem, ampak solidarnostnem načelu. Predsedniki notranjskih DU so se še dogovorili, da bodo njihovi člani skušali napolniti hotel Delfin v Izoli in Vilo Ana v Rogaški Slatini, ki sta v upokojenski lasti.

info. zdus

Sklepi sej ZDUS

20. seja UO ZDUS

Datum: 12. december 2013.

Prisotni: Slavica Golob in dr. Mateja Kožuh Novak ter Anton Donko, Janez Gologranc, Emil Hedžet, Franc Hojnik, Jože Jazbec, Mirko Lebarič, Franc Lobnik, Janez Malovrh, Marjan Pavlič, Marjan Sedmak, Janez Sušnik in Alojz Vitežnik.

Opravičeno odsotna: Olga Košir.

Drugi vabljeni: Cecilija Lumbar in Rožca Šonc ter Jožef Gašperšič in Toni Rifelj.

1. Obravnava in sprejem zapisnika 19. seje UO ter zapisnikov korespondenčnih sej UO DP.S.7-11-2013 in DP.S. 29-11-2013.

- Janez Sušnik je podal pripombo h korespondenčni seji z dne 7. 11. 2013, da je zaustavitev financiranja pokrajinskih društev povzročila blokado delovanja PZDU Gorenjske, opozoril je tudi na financiranje sindikata KS 90. Prav tako je na izpad sredstev opozoril Franc Hojnik, saj nimajo denarja za plačilo decembrske najemnine.
- Anka Tominšek je opozorila na problematiko namenskosti porabe sredstev iz naslova financiranja ZPIZ. Navedena sredstva niso namenjena financiranju delovanja pokrajinskih zvez, temveč so strogo namenska in so namenjena le za rekreativne, športne in kulturne namene, za katere veljajo posebni kriteriji. M. K. Novak je zagotovila, da se sredstva, prejeta s strani ZPIZ, že sedaj uporabljajo strogo namensko in nikakor za delovanje pokrajinskih zvez.

Sklep: Zapisnik 19. seje UO ter zapisnika korespondenčnih sej UO DP.S. 7-11-2013 in DP.S.29-11-2013 so bili potrjeni.

2. Finančno stanje ZDUS.

Sklepa:

- UO se je seznanil s finančnim stanjem od 1. 1. 2013 do 31. 10. 2013 s predvidevanji do konca leta 2013.
- Člani UO v enem tednu prejmejo realizacijo finančnega stanja ZDUS po knjiženju do 15. 12. 2013.

3. Predlog predračuna za leto 2014 in predlog programa za leto 2014.

Sklep: Člani UO bodo pregledali predlog predračuna za leto 2014 in predlog programa za leto 2014 ter bodo do 15. 1. 2014 posredovali stališča s predlogi sprememb.

4. Novosti na področju zakonodaje.

• KAD in davčna zakonodaja (B. Kastelic).

Sklep: Upravni odbor se je seznanil z informacijo o predlogu zakona o Slovenskem državnem holdingu in Zakonu o davku na nepremičnine.

• EU volitve, Zakon o volitvah v DZ in zakon o dolgotrajni oskrbi (M. Kožuh Novak).

Sklep: Upravni odbor se je seznanil z EU volitvami, zakonom o volitvah in zakonom o dolgotrajni oskrbi.

5. Zamenjava predsednice komisije ZDUS za pokojninsko politiko (M. Kožuh Novak).

Sklep: UO ne sprejema predloga kadrovske komisije ZDUS za razrešitev Anke Tominšek kot predsednice komisije ZDUS za pokojninski sistem.

6. Zavod Vzajemnost, razpis za imenovanje novih članov sveta Zavoda Vzajemnost.

Sklep: V svet Zavoda Vzajemnost se imenujeta Anton Donko in Toni Rifelj kot predstavnika ZDUS ter Boris Kralj kot predstavnik zainteresirane javnosti.

7. Sklad vzajemne samopomoči.

Sklep: UO se je seznanil s stanjem Sklada vzajemne samopomoči in s predlogom Pravilnika Sklada. O njem bo sklepal po njegovi nadaljnji dodelavi, tako v pravnem kot vsebinskem smislu.

8. Modri servis, začetek pilotskih projektov.

Sklep: UO se je seznanil z aktivnostmi za ustanovitev Modrega servisa in jih podprl, aktivnosti naj se nadaljujejo. Nosilci o opravljenih aktivnostih in baze podatkov potencialnih izvajalcev sproti obveščajo UO.

9. Zakon o davku na nepremičnine – organizacija pomoči članom.

Sklep: PZDU bodo obveščene v začetku meseca januarja 2014 o ukrepih pomoči, ki bi jih nudili ob prejemu informativnih poskusnih izračunov vrednosti nepremičnin po zakonu, ki ureja množično vrednotenje nepremičnin, ki jih bo Geodetska uprava poslala davčnim zavezancem najkasneje do 1. 2. 2014.

10. Razno

• Znamke za potrditev plačevanja članarine.

Sklep: Te so na seji prejeli predsedniki vseh PZDU razen PZDU Sp. Podravje, kjer so se že predhodno odpovedali nalepkam ter Osrednje slovenske pokrajinske zveze. Predsedniki društev te PZDU bodo dobili nalepke na sedežu ZDUS.

• Študentska svetovalnica.

Sklep: Projekta študentske svetovalnice za nepremičnine na Zdusu ne sprejemamo zaradi spremenjenih pogojev delovanja, saj sta študenta našla prostor drugje, na sedežu ZDUS pa bi se samo registrirali.

• Sprejem Društva upokojenih obrtnikov in malih podjetnikov.

Sklep: DUPOS Nova Gorica je polnopravni član ZDUS.

• Sprejem DU Trnovo – Lokve.

Sklep: DU Trnovo - Lokve je polnopravni član ZDUS.

• Sprejem predlogov za priznanja.

Sklep: UO je potrdil predloge za priznanja, ki jih je pripravila KKOZ.

• Uporaba kartice Diners –nova ponudba.

Posredovana je bila informacija o novi ponudbi.

• Informacija o letnem vnosu letnih podatkov o delu društva.

Sklep: Pri vnosu podatkov o letnem delovanju društev upokojencu za leto 2013 smo na Zdusu pripravili možnost elektronskega vnosa podatkov v društvih. Navodila in vprašalnik so dobila društva v decembrski številki ZDUS plusa.

• Letna poročila PZDU.

Sklep: Predsedniki PZDU so bili pozvani k predložitvi poročil in dokazil o porabi sredstev za organizacijo športnih in kulturnih prireditvev v letu 2013.

• Možnost za skupno ponudbo avtobusnih prevozov za letovanje.

ZDUS je naprosil predstavnike Kompassa, da posredujejo ponudbo celoletnega zakupa avtobusnih prevozov skupin, ki počitnikujejo v hotelu Delfin.

• Potreba po preobrazbi komisij za bivalno kulturo.

Sklep: Velike potrebe po informacijah o možnosti bivalne mobilnosti starejših zahtevajo modernizacijo komisije ZDUS za kulturo in razmislek o ustanovitvi pokrajinskih komisij, ki bodo združevala 60 lokalnih komisij za delitev stanovanj NS PIZ.

• Zaključno poročilo projekta 13. festivala za tretje življenjsko obdobje.

Člani UO so prejeli poročilo 13. F3ŽO in zbornik.

21. seja UO ZDUS

Datum: 9. januar 2014.

Dnevni red: Edini točki dnevnega reda sta bila Predlog programa dela ZDUS in predlog finančnega načrta ZDUS za leto 2014.

Sklepi:

- Finančni načrt za leto 2014 naj pregleda gospodarska komisija ZDUS in nanj pripravi komentar.
- PZDU in DU naj izvajajo projekt aktivno državljanstvo kot menijo, da je najbolj učinkovito, ZDUS pa bo stališča glede zakonodaje v nastajanju objavljala na spletni strani in v mesečniku ZDUS plus.
- Izobraževanja za računovodje in blagajnike bodo izpeljana takoj.
- Izobraževanje za vse predsednike in tajnice v letu 2014 ne bo.
- Vodstvo ZDUS naj prouči predlog Alojza Vitežnika in Jožeta Gologranca, da znižamo izplačila posmrtnin na 210 evrov.
- Novi statut ZDUS bo predložen v sprejem zboru članov v letu 2014, do njegovega sprejetja pa velja stari statut ZDUS.

Obvestila

Spremenjena socialna zakonodaja

Z novim letom so stopile v veljavo spremembe in dopolnitve zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev ter spremembe in dopolnitve zakona o socialno-varstvenih prejemkih.

V nadaljevanju navajamo najpomembnejše spremembe obeh zakonov, pomembne zlasti za starejše:

- spremembe, ki se zadevajo upoštevanje prihodkov in premoženja, saj se bo bolj upošteval bolj realni materialni položaj vlagatelja kot doslej, ko so se upoštevali podatki iz dohodninske odločbe za minulo leto ali celo leto poprej;
- širi se krog upravičencev do denarne socialne pomoči, obenem pa se zvišuje znesek premoženja, ki se ne upošteva za pridobitev denarne socialne pomoči. Kot premoženje se ne upoštevajo prihranki, za samsko osebo v višini treh minimalnih dohodkov (doslej 795,66 evra in 500 evrov) in za družino v višini treh minimalnih dohodkov družine, vendar največ 2.500 evrov (doslej 1.500 evrov);
- kar zadeva dedovanje ni potrebno vračati denarne socialne pomoči in izredne denarne socialne pomoči, ki jo je oseba prejela za 12 ali manj mesecev; če jo je prejela za več kot 12 mesecev, pa bo dedovanje omejeno tako, da se od prejete pomoči najprej odšteje 12 najvišjih mesečnih zneskov, nato pa še tretjina od preostalih mesečnih zneskov prejete pomoči;
- kot premoženje se po novem za pridobitev varstvenega dodatka ne bo upoštevalo premoženje ali denarna sredstva samske osebe v višini do 2.500 evrov (doslej: 795,66 evra) ali družine do 3.500 evrov (doslej: dve odrasli osebi 1.194 evrov);
- upokojencem pod 63 let (ženske) in 65 let (moški) bo omogočen dostop do invalidskih komisij ZPIZ za pridobitev mnenja o nezmožnosti za delo (če imajo status invalida I. kategorije ali so invalidsko upokojeni mnenja ne potrebujejo, pač pa se že na podlagi zakona štejejo kot trajno nezmožni za delo).

Ker se je veliko posameznikov odpovedalo varstvenemu dodatku zaradi zaznambe prepovedi odtujitve in obremenitve nepremičnine, se po novi ureditvi, omejitev dedovanja premoženja osebe, ki je prejela varstveni dodatek, lahko omeji samo do višine dveh tretjin vrednosti prejete pomoči.

Odpravlja se diskriminacija med upravičenci do varstvenega dodatka (skupni dohodek 458,83 evra je tudi meja za upravičenost do VD) in osebami, ki so upokojene in prejemale pokojnino v enaki višini in do varstvenega dodatka niso upravičene (ker s pokojnino presegajo mejo za VD), saj so bile prav te osebe glede na veljavne določbe ZSVarPre lahko upravičene do izredne denarne socialne pomoči, denimo tudi za popravilo strehe, ogrevanje, plačilo položnic, medtem ko so bili lahko upravičenci do varstvenega dodatka z enakimi dohodki kot omenjene upokojenci upravičeni do izredne denarne socialne pomoči samo za plačilo stroškov zaradi naravne nesreče, poplav in podobno. Pri plačilih socialno varstvenih storitev in družinskega pomočnika naj bi se po novem upošteval samo dohodek zadnjih treh mesecev (ne več vsega leta). Doslej so se tudi pri teh dveh pravicah upoštevali dohodki iz minulega leta, kar pa ni odsevalo trenutnega materialnega položaja upravičencev.

Novo! Med socialno varstvene prejemke ali kot posebni obliki

izredne denarne socialne pomoči, o katerih bo po novem odločal Center za socialno delo, se poslej uvrščata tudi dosedanji pravici iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, in sicer pravici do pogrebne in posmrtnine. To ne bosta več univerzalni pravici, pač pa bosta vezani na upravičenost do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka ali na dohodkovni položaj posameznika:

- enkratna izredna denarna socialna pomoč zaradi smrti družinskega člana kot pomoč za vso družino v višini osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena ZSVarPre (do sedaj: 265,22 evra);
- meja za upravičenost do enkratne izredne denarne socialne pomoči zaradi smrti družinskega člana (če oseba ni upravičenec do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka) je za samsko osebo trenutno 458,83 evra, za dve odrasli osebi brez otrok 591,44 evra, za dve odrasli osebi z enim otrokom pa 803,61 evra;

Pogrebne in posmrtnine

Od novega leta pogrebnin in posmrtnin ne izplačuje več zdravstvena blagajna, ampak splošni proračun prek centrov za socialno delo. Pravici nista več univerzalni, ampak so do njiju upravičeni le revni.

Zdravstvena blagajna (ZZZS) je za pogrebne in posmrtnine porabila okoli 9,5 milijona evrov na leto. Zdaj sta se pravici preoblikovali v socialni pravici na temelju novele zakona o socialnovarstvenih prejemkih, sprejete v novembru. Na ministrstvu za delo predvidevajo, da bo letni strošek zanj znašal približno 4,5 milijona evrov, poroča Delo.

Denarna pomoč ob smrti svojca za plačilo pogrebnih stroškov je bila 507,12 evra. Poslej je pogrebna 530,44 evra. Do nje je upravičena samska oseba, ki poskrbi za pogreb in ima dohodek, nižji od 606 evrov, ali družinski član umrlega, ki je poskrbel za pogreb, če skupni dohodki družine ne presegajo 909 evrov.

Enkratna denarna pomoč ob smrti je bila doslej 237,73 evra, po novem pa je 265,22 evra in je do nje upravičen eden od družinskih članov umrlega, če je družina revna, še poroča Delo. Pogoji za pomoč so: da je bil družinski član na dan pokojnikove smrti a upravičen do socialne pomoči ali varstvenega dodatka ali da skupni prihodek družine ni presegel minimalnega dohodka ali seštevka minimalnih dohodkov (socialni prejemki se ne vštevajo).

A. K.

- izredna denarna socialna pomoč kot pomoč pri kritju stroškov pogreba v višini dvakratnika osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena ZSVarPre (trenutno 530,44 evra).

Do te pravice bodo upravičeni družinski člani umrlega in tisti, ki je poskrbel za pogreb, če je prejemnik DSP ali varstvenega dodatka, sicer pa v primeru, če dohodek umrlega ali skupni lastni dohodek družine ni presegal 606 evrov za samsko osebo in 909 evrov za družino.

Ta prejemka ne bosta pomenila omejitve pri dedovanju!

Branka Kastelic

Davek na nepremičnine

S 1. januarjem letos je stopil v veljavo zakon o davku na nepremičnine. Geodetska uprava bo do 1. februarja posredovala vsem lastnikom nepremičnin obvestila s podatki o nepremičninah, posplošeni tržni vrednosti, davčnih stopnjah in na podlagi tega informativno izračun davka na nepremičnine.

Lastniki stanovanjskih in drugih nepremičnin bodo lahko popravljali podatke v registru nepremičnin še do 31. marca 2014. Lastniki morajo preveriti pravilnost vpisanih podatkov pri njihovih nepremičninah in se ne skladajo z dejanskim stanjem, morajo podatke spremeniti. V ta namen je na spletni strani GURS objavljeno navodilo, kako je mogoče spreminjati podatke o nepremičnini v registru nepremičnin.

Podatke lahko popravite tudi na najbližji geodetski upravi. Ker je mogoče pričakovati veliko gnečo v geodetskih pisarnah, so z GURS sporočili, da bodo zato uvedli poseben sistem naročanja, tako da si bodo stranke rezervirale čas, kdaj bodo prišle urejat podatke in v katero pisarno.

info.zdus

Navodila za pridobitev statusa humanitarne organizacije

V ZDUS plusu in v drugih medijih smo že večkrat pisali o tem, kako lahko društva pridobijo status humanitarne organizacije, ki prinaša določene pravice Lani je bil, denimo, sprejet zakon o davku na nepremičnine, ki za humanitarne organizacije predvideva oprostitve plačila davka na nepremičnine. Vsa društva, ki aktivno izvajajo program Starejši za starejše opravljajo humanitarni program, na podlagi katerega bi lahko zaprosila za status humanitarne organizacije.

Na spletni strani ministrstva za delo družino, socialne zadeve in enake možnosti (pod poglavji Delovna področja, Sociala in Humanitarne organizacije) so objavljena navodila za pridobitev statusa humanitarne organizacije, ki jih povzemamo v nadaljevanju: Zakon o humanitarnih organizacijah (Ur. list RS, št. 98/2003), ki ureja bistvena vprašanja statusa in delovanja humanitarnih organizacij na področju socialnega in zdravstvenega varstva, je začel veljati 28. oktobra 2003. Zakon določa pogoje in merila za pridobitev statusa humanitarne organizacije, s pomočjo katerih bo mogoče določiti tiste organizacije, ki imajo ustrezen javni pomen in opravljajo strokovno utemeljene programe na področju socialnega in zdravstvenega varstva. Nova zakonska ureditev služi temeljnemu cilju zagotavljanja višje kakovosti humanitarne družbene skrbi.

Na temelju zakona sta ministra za zdravje in minister za delo, družino in socialne zadeve imenovala komisijo, ki jo sestavljajo ugledne osebe s področja dobredelnih organizacij, organizacij za samopomoč in organizacij za kronične bolnike ter predstavniki Socialne zbornice Slovenije, Inštituta za varovanje zdravja Republike Slovenije in obeh pristojnih ministrstev, ki bo ocenjevala izpolnjevanje meril za podelitev statusa humanitarne organizacije. Komisija je že začela z delom, zato naj bodo društva in zveze društev, ki nameravajo vložiti vlogo za pridobitev statusa humanitarne organizacije, opozarja, naj bodo ob vložitvi pozorna zlasti na naslednja zakonska določila:

- za pridobitev statusa humanitarne organizacije lahko zaprosijo tista društva ali zveze društev, ki najmanj eno leto pred vložitvijo svoje vloge opravljajo humanitarne dejavnosti na po-

ročju socialnega ali zdravstvenega varstva;

- splošne dobrodelne organizacije in organizacije za samopomoč morajo imeti v svojem temeljnem aktu izrecno navedeno področje socialnega ali zdravstvenega varstva, na katerem opravljajo pretežni del humanitarne dejavnosti;
- izpolnjevanje splošnih meril odprtosti delovanja, prostovoljnosti in neplačljivosti mora biti izkazano v priloženi dokumentaciji (poročilo o delu ipd.) in
- izkazana morata biti tudi obstoj in sestava posvetovalnega telesa ter njegovo delovanje.

Komisija opozarja, da morajo društva in zveze društev, ki bodo spremenili svoj statut in ga uskladili z zakonom o humanitarnih organizacijah, vlogi priložiti tudi statut, ki ga je uradno potrdil upravni organ.

Iz razvida humanitarnih organizacij, ki je prav tako objavljen na spletni strani MDDSZ (marec 2012) sledi, da so doslej pridobili status humanitarnih organizacij društva upokojujencev Cerknica, Medvode, Radovljica, Šentjur, Vrhnika, pokrajinska zveza DU severne Primorske in ZDUS.

Za dodatne informacije o pridobitve statusa humanitarne organizacije na našem področju je kontaktna oseba na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Mateja Ušlakar, telefon: 01/369 77 51, e-pošta: mateja.uslakar@gov.si

Prostovoljno delo za upokojence v Afriki

Spoštovani aktivni upokojenci, pišemo vam v upanju, da nam boste pomagali pri iskanju upokojujencev, ki bi se nam pridružili na prostovoljnem delu v Gambiji v Zahodni Afriki.

Prostovoljno delo program Potuj kot prostovoljec združuje s potovanjem in odkrivanjem novih kultur ter z zanimivimi dogodivščinami.

Zamisel za program Potuj kot prostovoljec je nastala na podlagi Društva za otroke sveta in dobredelnega programa botrstva v Gambiji, prek katerega neposredno pomagamo več kot 150 otrokom v Gambiji. Najprej zaradi želje, da bi botri, ki imajo varovance v Gambiji, spoznali varovance in jih obiskali, kasneje pa tudi zaradi uresničevanja sanj mnogim, ki si želijo vsaj enkrat obiskati Afriko in ponuditi pomoč, znanje, izkušnje generacijam otrok na tej celin!

Za aktivne upokojence, ki so se že odpočili od trdega dela, ki so ga opravljali vrsto let, je program Potuj kot prostovoljec kot nalašč za popestritev morda že malce dolgočasnega in umirjenega življenja po upokojitvi. Razlogov za tako potovanje je lahko več, najbolj pomembno pri tem pa je, da se pri tem zabavate, raziskujete in pomagate. Mi pa potrebujemo pomoč in čas prostovoljcev, še posebej upokojujencev, saj so polni znanja, izkušenj in vajeni dela.

Delo poteka v lokalnem vrtcu. Življenje in počasen tempo blagodejno vplivata na vsakega posameznika. Nekateri potrebujejo nekoliko več časa, da se umirijo in se prilagodijo počasnejšim delovnim navadam. Mentorstvo poteka v slovenskem jeziku, saj sem stalno prisotna na lokaciji, kjer koordiniram prostovoljno delo in obveznosti lokalne dobrodelne organizacije. Prehrana je prilagojena našim navadam in vključuje naravno, sveže, domače pridelano tropsko sadje in zelenjavo.

Najmlajši otroci v vrtcu ne govorijo angleško. Učenje in delo poteka prek izobraževalnih iger in po programu, ki ga sestavljajo prostovoljci in lokalni učitelji skupaj.

Urša Rojnik, soustanoviteljica društva Za otroke sveta

Stik: Urša Rojnik Klanc 89, 3204 Dobrna, tel. št. v.: 031 797 869, e-naslov: ursa@zaotrokesveta.com
Več na www.zaotrokesveta.com

STE DOBILI 15 € NAZAJ?

NE?

IZBERITE VZAJEMNO.

DEJSTVO # 1:

Našim zavarovancem dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja smo vrnili 15 EUR.

DEJSTVO # 2:

Že tako najnižjo premijo dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji bomo s 1. marcem znižali še za 1 EUR.

DEJSTVO # 3:

Izberite Vzajemno in prejeli boste paket dobrodošlice.

Splača se.

www.vzajemna.si

☎ 080 20 60

VZAJEMNA

Jaz zate, ti zame.